GRAMÁTICA DA LÍNGUA ROMENA

GRAMÁTICA DA LÍNGUA ROMENA

Grigore Dobrinescu

GRAMÁTICA DA LÍNGUA ROMENA

Prefácio do
Prof. Evanildo Bechara
2ª edição

PRESENÇA
RIO DE JANEIRO
1992

Copyright © by Grigore Dobrinesco

Capa: Margarete Dobrinesco

1ª edição: 1978 em co-edição com a EDUSP

2ª edição: 1992.

CIP-Brasil. Catalogação-na-fonte
Sindicato Nacional dos Editores de Livros, RJ.

D664g
2.ed.

Dobrinesco, Grigore, 1911 -
Gramática da língua romena / Grigore Dobrinesco; prefácio do Prof. Evanildo Bechara. — 2.ed — Rio de Janeiro: Presença, 1992.

(Coleção Linguagem; 4)

1. Língua romena — Gramática. I. Título. II. Série.

92-0202

CDD - 459.5
CDU - 805.90-5

PRESENÇA EDIÇÕES
Rua do Catete, 204 - Grupo 302 - Tel.: 225.1947
22.220 Rio de Janeiro, RJ

Impresso no Brasil
1992

Aos meus irmãos
Ion e Aurel

Aos amigos,
Evanildo Bechara, Isaac Nicolau Salum e Walmirio Macêdo

Parte I — *Gramática e Textos*

Parte II — *Formação da língua e da literatura romena*

Parte III — *Vocabulário* { *Romeno-Português* / *Português-Romeno*

S U M Á R I O

Prefácio 17
Introdução 21
Notas esplicativas da 2º edição 23
Notas explicativas da 1º edição. 25

P R I M E I R A P A R T E

P r o n u n ţ a r e a 29

Transcrierea fonetică. Vocale. Semivocale. *i* final scurt şi asilabic. Consoane. Tablou sinoptic.

33

1

I. - Lectură. *Un, o, acesta, aceasta, cine, ce, cine este? da, nu.* II. - Conversaţie. III. - Pronunţarea: *c, chi, che, ce, ci, ă, î, (â).* Clasificarea vocalelor. IV. - Exerciţii. V. - Traducere. VI. - Vocabular.

39

2

I. - Lectură (1). *Cine este, ce este? - aici, acolo.* II. - Articolul. III. - Lectură (2) *Casa lui Ion. Unde este? este, are, pe, în.* IV. - Pronunţarea - Accentul. *t, ţ.* V. - Lectură (3) *Familia lui Ion. Cum? Ce?* VI. - Dictare. VII. - Conversaţie. VII. - Vocabular.

47

3

I. - Gramatică. *Masculin, feminin, neutru.* II. - Pronunţarea *g, ghe, ghi, ge, gi. - i sunet surd şi asilabic.* III. - Lectură. *Prietenii lui Ion. Ce sînt? Ce studiază?* IV. - Dictare şi conversaţie. V. - Vocabular.

4 52

I. - Stil familiar şi stil respectos. *Tu, dumneata, dumneavoastră ; eşti, sînteţi.* - *Te rog, vă rog.* II. - Dictare şi Conversaţie. III. - Gramatică. Pronumele personal. Indicativul prezent. IV. - Traducere. V. - Pronunţarea: *s, ş, z, j.* VI. - Lectură şi dictare. *"Paulo", este brasilian.* VII. - Vocabular.

5 58

I. - Structuri. Cuvinte cu înţeles opus. *Aici, acolo.* II. - Pronumele şi adjectivul interogativ-relativ: *cîţi? cîte? cît?* Numeralul de *unu la zece. Socoteli.* III. - Pronunţarea şi accentuarea: *c, che, chi, ce, ci.* IV. - Vocabular.

6 61

I. - Gramatică. Articolul nehotărît: *un, o.* Formarea pluralului. Tablou sinoptic. - Forme neregulate de plural. II. - Alfabetul român. III. - Vocabular.

7 67

I. - Gramatică. Articolul hotărît: *-l, -a.* II. - Accetul şi despărţirea cuvintelor în silabe. III. - Pronunţarea. Vocala *i.* IV. - Lectură. *În clasă.* V. - Dictare. VI. - Vocabular.

8 74

I. - Gramatică. Indicativul present. Conjugarea I, II, III, IV. II. - Pronunţarea: *a, e, i, o.* III. - Pronunţarea: Indicativul prezent. IV. - Vocabular.

9 79

I. - Gramatică. Perfectul compus: *am fost, am avut, am adunat.* II. - Structuri de timp: *ieri, azi, mîine.* III. - Fonetica şi pronunţarea. Vocale şi semivocale. Diftongii. Triftongii. IV. - Lectură. *Ion Creangă. Programul de ieri şi de azi.* V. - Conversaţie. VI. - Dictare. VII. - Vocabular.

10 87

I. - Gramatică. Viitorul şi condiţionalul. II. - Genitivul şi dativul ; forma nearticulată. III. - Adjectivul. Cele patru forme. IV. - Genitivul şi dativul adjectivelor. V. - Dictare. VI. - Pronunţarea: *h, c, k, x.* VII. - Vocabular.

11 96

I. - Gramatică. Articulul hotărît. Articularea adjectivului. II. - Pronunţarea: *e, a, ei, eu.* II. - Denumiri pentru noţiuni de timp. IV. - Lectură. *Anul Şcolar.* V. - Traducere în limba română. VI. - Vocabular.

12 101

I. - Gramatică. Genul. Formarea femininului. II. - Accentul. III. - Lectură şi conversaţie. IV. - Dictare. V. - Vocabular. VI. - Cheia exerciţiului I/E.

13 106

I. - Expresii uzuale de timp şi de loc. II. - Lectură. *Ioana şi Stana.* III. - Conversaţie. IV. - Exerciţii. V. - Dictare. VI Prepoziţii: *cu, de, pînă.* VII. - Pronunţarea. Consoane. Consoane surde şi sonore. VIII. - Vocabular.

14 111

I. - Gramatică. Diateza reflexivă. Conjunctivul. II. - Conversaţie. III. - Pronunţarea (Recapitulare): *ă, î, (â).* IV. - Dictare. V. - Exerciţiu de vocabular.

15 114

I. - Structuri. II. - Gramatică. Verbele neregulate. Indicativul prezent şi Conjunctivul. Perfectul compus. III. - Conversaţie. IV. - Numeralul cardinal. V. - Prepoziţii: *în, într-, între.* VI. - Vocabular.

16 120

I. - Fonologie. Alternanţe fonetice. II. - Lectură. *Ion se duce la Braşov.* III. - Gramatică. Imperfectul. Perfectul simplu. Mai-mult-ca-perfectúl. IV. - Numeralele ordinale. V. - Prepoziţii: *din, prin, dintre, printre.* VI. - Vocabular.

17 130

I. - Gramatică. Pronumele personale. Forma neaccentuată. Dativul. Acuzativul II. - Expresii uzuale cu imperativul şi cu conjunctivul.

18 135

I. - Lectură şi conversaţie. *Cumpărături de Crăciun.* II. - Gramatică. Articolul posesiv *al.* Pronumele şi adjectivele posesive. III. - Prepoziţii: *după, fără, la.* IV. - Fonologie. Hiatul. V. - Traducerea lecturii de la paragraful I/A. VI - Recapitulare.

19 141

I. - Gramatică. Pronumele personale. Forma accentuată (Continuarea lecţiei 17). Acuzativul. Dativul. II. - Pronumele reflexiv. III. - Pronumele personal: *dumneata, dumneavoastră.* IV. - Pronumele personale (tablou recapitulativ). V. - Recapitulare

20 147

I. - Lectură. *Somnoroase Păsărele.* II. - Gramatică. Acuzativul cu prepoziţia *pe.* III. - Prepoziţii: *pe, către, spre, lîngă.* IV. - Traducere în româneşte. V. - Recapitulare.

21 150

I. - Gramatică. Pronumele nedefinit, *cineva, ceva.* Pronumele negativ, *nimeni, nimic.* II. - Gradele de comparaţie. Comparativul. Superlativul. III. - Numeralul. Numeralele distributive. Numeralele adverbiale. Socoteli şi fracţiuni. IV - Lectură. *Probleme.* V. - Prepoziţii: *contra, deasupra, înainte, datorită, graţie.* VI - Recapitulare.

22 155

I. - Lectură. *Intre prieteni.* II. - Gramatică. Pronumele şi adjectivul demonstrativ: *acesta, acela.* III. - Conversaţie.

23 160

I. - Gramatică. Viitorul: *o să. . ., am să. . .* II. - Intercalarea adverbelor. III. - Pronume cu valoare neutră: *asta.* IV. - Traducere în româneşte.

24 163

I. - Lectură. *Petiţiune* de *Ion Luca Caragiale*. II. - Gramatică. Pronumele relativ şi interogativ *care? cine?* Pronumele şi adjectivele *ce? cît??* III. - Conversaţie.

25 169

I. - Lectură. *Petiţiune* (2). II. - Gramatică. Adverbul. Condiţionalul perfect. Conjunctivul perfect. III. - Recapitulare.

26 175

I. - Lectură. *Petiţiune* (finalul). II. - Gramatică. Imperativul. Imperativul forma negativă. Întrebuinţarea conjunctivului. III. - Corespondenţă. Scrisoare tip comercial. IV. - Compoziţie.

27 185

I. - Gramatică. Pronumele şi adjectivul nehotărît: *unul, altul*. Adverbe negative: *niciodată, nicăieri*. Pronume negative: *nimeni, nimic*. II. - Diateza reflexivă.

28 181

I. - Lectură. *Cucerirea Daciei de către romani*. II. - Gramatică. Participiul. Gerunziul. III. - Recitirea lecturii *"Cucerirea Daciei"*. IV. - Pronunţarea. Sinereza. Eliziunea. V. - Inversiuni şi intercalări.

29 190

I. - Lectură. *Puiul* de *Brătescu-Voineşti*. II. - Gramatică. Pronumele şi adjectivele indefinite *fiecare, tot, oricine*.

30 195

I. - Lectură. *Căprioara* de *Mihai Sadoveanu* (Com versão em língua portuguesa). II. - Notas.

*

A N E X O S 1. — Textos 201

Luceafărul de *Mihai Eminescu* - *Ucigă-l Toaca* de *Tudor Arghezi* - *Septemvrie* de *Lucian Blaga* - *Trezire* de Lucian Blaga - *Alean* de Lucian Blaga.

A N E X O S 2. — Três poemas de *Mihai Eminescu* interpretados pelo prof. Isaac N. Salum: *Somnoroase Păsărele, Lacul e La Steaua*. 206

*

Conjugarea verbelor 112

Conjugarea verbelor neregulate 219

SEGUNDA PARTE

Formação da Língua e da Literatura Romena 221

A N E X O S 3. — Neologismos e Termos Tradicionais 243

TERCEIRA PARTE

Vocabulário Romeno-Português 249

Vocabulário Português-Romeno 275

Bibliografia 287

Posfácio 291

LISTA ABREVIERILOR

Ac.	acusativ	Part.	participiu
Adj.	adjectiv	P.c./Perf. comp.	perfectul compus
Adv.	adverb	Perf. sim./Perf. s.	perfectul sumplu
Art.	articol	Pers./P.	persoană
Con.	conjuncție	Pl.	plural
Cond.	condițional	Prep.	prepoziție
Dat./D.	dativ	Conj.	conjunctiv
Dim.	diminutiv	Ind.	indicativ
Fem./F.	feminin	Pr.	pronume
Ger.	gerunziu	Pr. dem.	pronume demonstrativ
Imper.	imperativ	Pr. rel.	pronume relativ
Imp.	imperfect	Pr. pers.	pronume personal
Inf.	infinitiv	Pr. pos.	pronome posesiv
Interj.	interjecție	Pr. refl.	pronome reflexiv
Mas./M.	masculin	S. f.	substantiv feminin
M.m.ca. perf.	Mai mult ca perfectul	S. m.	substantiv masculin
		S. n.	substantiv neutru
Ne./N.	neutru	V.	verb
N.	nominativ	V. impers.	verb impersonal
Num.	numeral	Viit.	viitor
Num. card.	numeral cardinal	Var.	variantă
Num. ord.	numeral ordinal	1-a, 2-a, 3-a	indică persoana

PREFÁCIO

O romeno chega inicialmente ao estudante que dá os primeiros passos no domínio da Filologia Românica como se fora uma língua de estranhas curiosidades. Talvez a primeira informação que dele tenha é saber que é, dentre os irmãos neolatinos, o único que tem, na maioria das vezes, o artigo definido posposto ao substantivo: **omul** 'o homem'.

Depois, um pouco mais avançado, o bisonho estudante tem notícia de que o léxico romeno ostenta duas vezes mais elementos de empréstimo ao eslavo do que os termos de origem latina.

A seguir vêm informações de particularidades fonéticas, morfológicas e sintáticas, bem como a profunda influência eslava que reforçavam o caráter inicial do romeno como irmão diferente das outras línguas românicas.

A teoria geolingüística de Bartolí que põe o romeno como língua de área lateral, traz curiosas coincidências com o português em algumas manutenções de comum origem latina, e isto vai já aguçando a curiosidade do jovem romanista para esse interessante e estranho irmão do outro lado da Europa.

Com o aperfeiçoamento de suas informações no domínio da Romanística, o romeno acaba por ganhar a importância que merece para ser estudado como um parceiro, distante sim, mas presente, nas suas raízes latinas, ao lado de suas importantes criações novas, a expansão funcional do pronome reflexivo, por exemplo. Vai o jovem romanista reinterpretando aqueles "estranhos" fatos de diferenciação do romeno e, à medida que vai, por exemplo, no tocante ao léxico, aprendendo a fazer distinções entre as palavras essenciais à vida íntima do povo e aquelas que resultam do contacto de comunidades de influências no domínio das novas ocupações profissionais, mais sente o romeno como elo fundamental da cadeia histórica do latim às línguas românicas.

A esta altura, o jovem romanista já está sabendo que o romeno vem sendo de há muito objeto de estudo por parte de lingüistas do mais alto gabarito internacional. Tem, ainda que brevemente, notícia da produção científica de um Hasdeu, de um Puscariu, de um Densusianu, de um Iorgu Jordan, de um Rosseti, de um Graur.

Aprecia também as pesquisas de geografia lingüística — com os vários atlas lingüísticos saídos — e os trabalhos de lexicografia, de estilística, de gramática dos erros.

Um dia descobre também uma plêiade de notáveis estudiosos da literatura romena, de estilística literária. Chega, por este caminho, à literatura romena de caráter culto e à riquíssima literatura popular.

Para um jovem romanista que no seu breve curso de Filologia Românica sente a necessidade de conhecer melhor a estrutura lingüística do romeno é que o Prof. Grigore Dobrinesco escreveu a presente **Gramática da Língua Romena** cuja boa receptividade no meio intelectual brasileiro fê-la esgotar-se de há muito.

Está claro que não se trata de um manual para aprender a falar o romeno; pretende, sim, ser um livro de consulta para quem deseja aprofundar suas informações acerca do romeno. É um instrumento de trabalho e de permanente consulta ao estudioso ou desejoso de se aprofundar nesta língua que reflete o intenso palco da História que tem sido a antiga Dácia até a moderna Romênia dos nossos dias.

Em muita boa hora reenceta sua trajetória no Brasil esta instrutiva **Gramática**, na esperança de que as nossas Faculdades de Letras abram cada vez mais espaço para o conhecimento e difusão do romeno no Brasil.

Evanildo Bechara

INTRODUÇÃO

A abertura política do leste europeu coloca novamente a Romênia na sua posição de país com prolongados e estreitos vínculos de amizade no Ocidente, nas Américas e no Oriente.

Como línguas de origem latina, o italiano, o francês, o espanhol e o português formam um conjunto de história milenar, e o estudo das suas particularidades forma a filologia românica, que é uma ciência de longa tradição.

Nos primeiros séculos, no Oriente, na época românica e muito tempo depois, se falava na vida quotidiana o latim popular todavia, por causa de adversidade histórica neste amplo espaço da Europa oriental, formaram-se só dois idiomas: o dálmata, desaparecido, e o romeno, que se estende mesmo fora das fronteiras atuais da Romênia.

As Universidades dos países já citados, como também inúmeras outras do mundo inteiro, consideram a lingüística românica uma disciplina de importância capital, e em muitas delas o estudo da língua romena é tido como indispensável. Aliás, sem estudos ou conhecimentos do romeno, a lingüística românica fica de certo modo incompleta e improfícua.

Em linhas gerais, deve-se dizer que, em comparação com os idiomas românicos, o romeno guarda grande número de particularidades próprias do latim popular e, ao mesmo tempo, apresenta várias características diferentes que resultaram da sua posição geográfica. É interessante ainda notar que, no seu desenvolvimento, sem diminuir em nada seu caráter latino, se enriquece com termos e expressões de outros idiomas, aumentando seus recursos e sua capacidade para expressar idéias abstratas, práticas e poéticas. Inúmeras palavras de origem latina têm alternativas em outras palavras de outras origens, aumentando nosso vocabulário e tornando a língua mais refinada e mais criativa.

País que alcança alto nível científico e literário, aumenta seu patrimônio cultural com enorme número de livros de positivo valor e os interessados, com base em algum conhecimento da língua, podem facilmente lê-los.

Mas o território da Romênia estende-se de um e de outro lado dos Cárpatos até longe, no outro lado do Danúbio e do Dnister, ocupando alguns dos demais bonitos espaços geográficos da Europa, e isto dá a possibilidade aos visitantes e aos estudiosos da língua romena de encontrarem aí paisagens de rara beleza e muitas vezes verem no meio das florestas bonitos mosteiros de estilo bizantino.

A publicação da **Gramática da Língua Romena** justifica-se como instrumento de trabalho para proporcionar o conhecimento de um idioma que oferece inúmeros interesses práticos e intelectuais e, ao mesmo tempo, um estímulo para desenvolvimento de relações entre a Romênia, Brasil, Portugal e outros países, e criando, ao mesmo tempo, fatores favoráveis, que, a curto prazo, se podem concretizar numa série de outras relações culturais, como institutos, bibliotecas, intercâmbio de professores, de alunos e conferências.

Grigore Dobrinescu

Notas Explicativas

na 2ª edição

Dificuldades da Língua Romena

Tivemos a oportunidade de conversar, inúmeras vezes, com leitores da 1ª edição desta ***Gramática*** sobre as dificuldades que eles mesmos encontraram durante o estudo da língua. Tomamos nota das observações feitas e mencionamos, abaixo, aquelas que se repetem com mais freqüência. O motivo deste pequeno levantamento tem o propósito de avertir, de início, os novos leitores e deixá-los preparados sobre os problemas que vão enfrentar.

Recomendamos, ainda, que, antes mesmo de começarem o estudo da língua, os estudantes façam uma leitura destas dificuldades e, de certo modo, se familiarizem com elas. Desta maneira, terão mais facilidade em observar as características e assimilar a estrutura do idioma.

Mencionamos, em 1º lugar, a vogal i, que apresenta três valores fonéticos:

i		Normal, como em português, não apresenta dificuldades na pronúncia: zi, zile (zi), (zí-le), codri, (kó-dri)
i	(i)	Semi-vogal: lei (lei̯), femei (fe-méi̯), studii (stú-dii̯), doi (doi̯), (trei̯).
i	(-i)	Sunet surdo e assilábico. Na p. 71, encontra-se uma exposição resumida, destacando-se, também, o seu valor morfológico. Leiam, várias vezes, os exemplos aí mencionados, até conseguí-

rem uma boa pronúncia deste sunet tão característico da língua romena e bastante difícil de se assimilar. A respeito disto é bom que se consultem, também, as páginas 49 e 77.

e (ie) No início das palavras: eu (ieu), el (iel), esti (iești). Vejam a página 76.
No final de algumas palavras, e (ie) se pronuncia, também, como ditongo: bucatárie (bukətəriie), família (famíliia), fotografie (fotografíie). Vejam, também, a página 98.

/ă/î/ ə/î Vejam, a respeito, a pág. 35,III/B.
Para maior familiarização com a fonética, recomendamos a leitura das págs. 81 e 82 sobre os ditongos e os tritongos.

mie-mi
mine, ma
O dativo e o acurativo dos pronomes pessoais apresentam bastantes dificuldades. Vejam, a respeito, a lição nº 17.

scriitorului
scriitorilor
As formas de genetiv-dativ com articol postpus (articol enclitic) e, ainda, a conjugação dos verbos, tornam a morfologia da língua romena bastante difícil. Por outro lado, as palavras ficam mais extensas, mais difíceis de serem pronunciadas e mais difíceis de serem reconhecidas. Por exemplo: o dativo da palavra ***om*** (homem) passa a ser ***omului***, pl. ***aomenilor.***
Recomendamos várias leituras do § VI/pág. 105, para os leitores de familiarizarem com o articolo enclítico das formas de dativ.

Por tais motivos, para o livro não se tornar muito pesado, os temas gramaticais são introduzidos progressivamente e as explicações reduzidas ao mínimo.

G. D

NOTAS EXPLICATIVAS

Este livro destina-se especialmente aos professores e aos estudantes de línguas neolatinas e de lingüística.

No país e fora do país é grande o número deles e só no Brasil há mais de trezentas faculdades de letras. Por se tratar de língua neolatina, é natural que os estudiosos destas disciplinas procurem adquirir bons conhecimentos, ou, pelo menos, conhecimentos gerais de língua romena.

Exercícios e Gramática. Cada unidade gramatical é vinculada a um grupo de exercícios e, muitas vezes, os elementos gramaticais aparecem só, ligeiramente indicados à margem de exemplos.

As cinco primeiras aulas tratam de uma série de estruturas fundamentais: *acesta, cine, ce, care, cum, unde, pe, desupra,* etc., dos verbos auxiliares e de alguns nomes. A 4.ª lição dedica-se ao estilo familiar e cerimonioso, dando-se, assim, ênfase ao uso dos pronomes pessoais. A quinta é como se fosse uma conclusão do que foi tratado, mas, não uma repetição. Depois, inicia-se o segundo ciclo, da 6.ª a 12.ª, destinado principalmente à gramática. Para o leitor, é provavelmente a parte mais difícil. Mas, é aquela que dá a chave para se penetrar no segredo da leitura e para se destacarem certas características gerais do idioma: a posposição do artigo definido, o valor gramatical das diferentes pronúncias da vogal *i,* as formas variadas dos adjetivos, a reduplicação de alguns pronomes, as locuções verbais, a vogal *ă* final, caracterizando grande número de femininos, a capacidade de assimilar ou de eliminar os neologismos, e outras.

De posse desse núcleo de conhecimentos gramaticais, o leitor entra agora no terceiro ciclo, da 13.ª à 21.ª lições, destinado mais à prática de leituras. O último ciclo, destinado ao texto, *objetivo básico deste livro,* inicia-se com a 22.ª e continua até o fim do livro. Vão-se acumulando, desta vez, as dificuldades, mas, ao mesmo tempo, o leitor se sente mais seguro para resolvê-los.

No momento em que ele entender as idéias literárias e as subtilezas gramaticais e idiomáticas do último capítulo, "A Corça", pode-se dizer que alcan-

çou seu objetivo, isto é, *a compreensão do texto* e, ao mesmo tempo, o fato de dominar a articulação da conversação e do diálogo. Assim, baseado nestes conhecimentos, poderá aventurar-se com êxito na leitura dos últimos textos literários — bastante difíceis —, ou na leitura de jornais e livros. Ainda mais, sentirá agora a necessidade de passar algumas semanas na Romênia, para ouvir a língua no uso diário e conhecer, a gente e a terra.

P r o n ú n c i a. Sem entrar em detalhes, deu-se todavia atenção especial a este setor. Recomendamos aos professores iniciar cada aula com um resumo geral da mesma, em romeno, e, principalmente, com uma leitura do vocabulário do final de cada capítulo. Terminada a lição, que deve ser dividida em duas a quatro aulas, insiste-se novamente na pronúncia e na tradução de cada palavra.

Na transcrição fonética seguimos as normas da Associação Fonética Internacional, mantendo, todavia, as alterações aplicadas nos manuais para estrangeiros, publicados nestes últimos tempos. Neste setor, bastante convencional, é preferível a aplicação contínua do mesmo sistema.

Assim, para marcar as vogais breves, utilizamos os seguintes sinais: *e̯, i̯, o̯, u̯*. Para a vogal *î*, o sinal da mesma letra *î* e para o *i* mudo e breve utilizamos um *i* elevado ($^{-i}$).

A ordem da descrição do fonetismo não segue norma alguma. Todavia, tivemos em vista a freqüência, as diferenças e as dificuldades de cada som em relação com a língua portuguesa e com outras línguas neolatinas. Iniciamos a primeira lição com: *c* [k], *che* [ḱ], *chi* [ḱ], *ce* [tʃ], *ci* [ʃ], *ă* [ə] e *î* [î] e prosseguimos aplicando, na medida do possível, o mesmo critério.

Os sinais da transcrição fonética, como também a acentuação, foram marcados só no vocabulário de cada capítulo e no vocabulário final. Durante a exposição da lição, evitou-se, com algumas exceções, a transcrição fonética, para não se alterar a apresentação natural do texto impresso. Para assinalar as vogais acentuadas, que nunca levam acento, como no português, utilizamos o acento comum: (’). Em certos casos, por exemplo, na palavra *cuvînt,* não foi possível marcar o acento por falta de recursos técnicos (teriam sido necessários dois acentos). Tais casos, pouco numerosos, não alteram a eficiência do sistema, certamente muito mais expressivo que a marcação com letras em itálico.

Aliás, a maior dificuldade na publicação deste livro foi a falta de matrizes correspondentes às letras romenas e à transcrição fonética, o que motivou o adiamento da edição desta Gramática por vários anos. Mesmo agora, na fase de impressão, faltam-nos algumas matrizes, faltam-nos também um corpo menor e, ainda, o negrito. Por isso, o aspecto das páginas, embora satisfatório, é todavia deficiente.

V o c a b u l á r i o. Não foi aplicada seleção alguma para privilegiar um certo grupo de palavras, por exemplo, as de maior circulação. Por outro lado, na elaboração dos exercícios tivemos em vista o tipo mais representativo na fala diária e mais elucidativo dos fenômenos gramaticais. Geralmente procura-se polarizar cada grupo de exercícios em volta de uma idéia central. A ampla variedade (de

vida social, de épocas, de autores) que predomina na escolha das leituras e dos textos literários repercutiu diretamente na seleção do vocabulário. Assim, 1.100 palavras entraram nesta Gramática por via natural. Elas se apresentam como um espelho vivo da grande variedade que compõe o vocabulário escrito e falado e que caracteriza, como o inglês, o léxico romeno. As palavras antigas, as de origem eslava, os neologismos e outros tipos de palavras, mesmo algumas saídas da circulação, estão presentes, em pé de igualdade, o que demonstra ao leitor a capacidade ativa, aberta e transformadora deste léxico.

Para justificar completamente o título português, GRAMÁTICA DA LÍNGUA ROMENA, e o espírito deste livro, as explicações e toda a nomenclatura gramatical deviam estar em português. Todavia, não se obedeceu a esse critério. Pelo contrário, todas as explicações e todos os termos são dados em romeno. Só utilizamos a língua portuguesa quando achamos a explicação em romeno insegura para o leitor.

De um certo ponto de vista, este método parece ambíguo, mas achamos que é o mais adequado para manter, ao máximo, o leitor no ambiente da língua romena, para reforçar, indiretamente, o seu vocabulário e para ensinar a nomenclatura gramatical romena. Sem dúvida, este método foi possível por causa do livre trânsito entre idiomas neolatinas.

Agradecemos imensamente ao Prof. Isaac Nicolau Salum, da Universidade de São Paulo, que, com muita simpatia, colaborou na elaboração desta GRAMÁTICA, não se cansando de fazer sugestões e de estimular a sua publicação.

Rio de Janeiro, 14 de abril de 1978

Grigore Dobrinesco

PRONUNŢAREA

Transcrierea fonetică

Vocale

Trans-crierea fonetică *		Exemple	Trans-crierea fonetică	Corespondente în limba portugheză sau engleză.
a	a	apă	ápə	**á**gua
		casă	cásə	c*a*sa
		lucra	lukrá	trabalh*a*r
ă	ə	casă	cásə	f*a*ther
		cărţi	kərts'	br*o*th*e*r
î(â)	î	însă	insə	. . .
		atît	atît	. . .
		hotărî	hotarî	. . .
e	e	epocă	épokə	*é*poca
		verb	verb	v*e*rbo
i	i	idee	idée	*i*déia
		scrisoare	skrisoáre	m*i*ssiva
		auzi	auzí	ouv*i*r
o	o	opt	opt	*o*ito
		corp	korp	corp*o*
		acolo	akólo	d*o*rmir
u	u	unde	únde	*ú*ltimo
		grup	grup	gr*u*po
		studiu	stúdiu	est*u*do

---

* Vide na *Lectia 6/II* o nome das letras. Em romeno são de gênero masculino.

Semivocale

e	e̯	seară stea fereastră	se̯árə ste̯a fere̯ástrə		
i	i̯	iarnă scriam căi	i̯árnə skri i̯ám kə i̯	[iára] [má-ri-ia]	Iara Maria
o	o̯	oameni moară	o̯ámen[1] mo̯árə	[mágo̯a] [nódo̯a]	mágoa nódoa
u	u̯	nouă tablou	nóu̯ə tablóu̯	[dou̯] [sou̯]	dou sou

[1] *final scourt şi asilabic*

i	pomi dormi	pom[1] dorm[1]	
	cărți școli	kərts[1] ʃkol[1]	

Consoane

p	p	pot	pot	*p*osso
b	b	bun	bun	*b*om
t	t	tu	tu	*t*u
d	d	dau	dau̯	*d*ou
cne	ḱ	chem	ḱem	*que*
chi	ḱ	ochi	oḱ[1]	*qui*nto
ghe	ǵ	portughez	portuǵéz	Portu*guês*
ghi	ǵ	unghie	úngi i̯e	*Gui*lherme
c	k	casă	kásə	*c*asa
g	g	Portugalia	Portugáli i̯a	Portu*g*al

ţ	ts	ţară	tsárə	*cats (engl.)*
ce	tʃ	cer	tʃer	*check (engl.)*
ci	tʃ	cinci	tʃintʃ'	*match (engl.)*
ge	dʒ	geograf	dʒeográf	gentlemen *(engl.)*
gi	dʒ	inginer	indʒinér	*Jim (engl.)*
f	f	fac	fak	*faço*
v	v	voi	voi̯	*vos*
s	s	sînt	sînt	sou
z	z	zero	zéro	*z*ero
ş	ʃ	şapte	ʃápte	ca*ch*imbo
j	ʒ	jurnal	ʒurnál	*j*ornal
h	h	arheologie	arheolodʒíie	house *(engl.)*
m	m	masă	másə	*m*esa
n	n	nu	nu	*n*ão
l	l	floare	floáre	*fl*or
r	r	oră	órə	ho*r*a

C O N S O A N E

Tablou sinoptic

	laringale	labiale		labiodentale		dentale		prepalatale		palatale		velare	
oclusive		p	b			t	d			ḱ	ǵ	k	g
africate						ts		tʃ	ʒ				
fricative	h			f	v	s	z	ʃ	ʒ				
nazale			m				n						
laterale							l						
vibrante							r						
Su. = sunet surd So. = sunet sonor		su.	so.	su.	so.	su.	so.	su.	so.	su.	so.	su.	so.

LECȚIA I

I. *LECTURA*

A. *UN* (masculin)

Acesta este un domn.
Acesta este un profesor.
Acesta este un elev.
Acesta este un om.
Acesta este un băiat.
Acesta este un prieten.

Acesta, acela m.

Acesta este un	italian. / român. / englez.
Acela este un	american. / brazilian. / spaniol.

Este é um italiano.
Aquele é um americano.

O (feminin)

Aceasta este o doamnă.
Aceasta este o profesoară.
Aceasta este o elevă.
Aceasta este o femeie.
Aceasta este o fată.
Aceasta este o prietenă.

Aceasta, aceea f.

Aceasta este o	italiancă. / românca. / englezoaică.
Aceea este o	americană. / braziliancă. / apaniolă.

Esta é uma italiana.
Aquela é uma americana.

B. *Cine este?* *Quem é?*

un domn	*um senhor*
domnul	*o senhor*
o doamnă	*uma senhora*
doamna	*a senhora*

Cine este acesta?
Cine este acela?
Cine este aceasta?
Cine este aceea?

Acesta este domnul Aurel.
Acela este domnul Ion.
Aceasta este doamna Elena.
Aceea este doamna Ana.

C. *DA* afirmativ — *NU* negativ

Întrebare — *Răspuns*

Este acesta un	domn? / profesor? / elev?	Da, acesta este un	domn. / profesor. / elev.

Este acela un	om? băiat? prieten?	Da, acela este un	om. băiat. prieten.
Este acesta un	italian? român? englez?	Nu, acesta nu este un	italian. român. englez.
Este acela un	american? brazilian? spaniol?	Nu, acela nu este un	american. brazilian. spaniol.

II. *Conversație*

A. *Răspundeți la următoarele întrebări.*

1. Este acesta un domn?
2. Este acesta un profesor?
3. Este acesta un elev?
4. Este acela un om?
5. Este acela un băiat?
6. Este acela un prieten?
7. Este acesta un italian?
8. Este acesta un român?
9. Este acesta un englez?
10. Este acela un american?
11. Este acela un brazilian?
12. Este acela un spaniol?

B. *Formați femininul la întrebările de mai sus și răspundeți afirmativ. De exemplu:*

1. Este aceasta o doamnă? 1. Da, aceasta este o doamnă.

C. *Conversație între elevi. Un elev întreabă și altul răspunde negativ. De exemplu:*

1. Este acesta un domn? Nu, acesta nu este un domn.

III. *Pronunțarea*

A.

c	*chi*	*che*	*ce*	*ci*

[k] *c* { seguido de a, o, u, ă, î. [tʃ] * *ce*

casă	american	*în port.*	acesta	*în ital.*
[kásə]	[amerikán]	casa	[atʃésta]	luce
acolo	româncă	corpo	acela	*în engl.*
[akólo]	[romînkə]	curto	[atʃéla]	chair
cum	cînt		aceasta	check
[kum]	[kînt]		[atʃásta]	*în port.*
			ce	Tchecoeslo-
			[tʃe]	váquia

* [tʃ] apresenta forte caráter palatal.

[ķ] *chi*

chinez		
[ķinéz]	*in port.*	
ochi	quinze	
[ok¹]	quinto	

[tʃ] *ci*

	in ital.
cinci	cinque
[tʃintʃ¹]	*in engl.*
aici	match
[aítʃ¹]	

[ķ] *che*

chestiune	[ķestiúne]	*in port.*
chem	[ķem]	questão
pereche	[peréķe]	que

B.

ă	*î(â)*

ă

văr	[vər]
rău	[rəu̯]
văd	[vəd]
casă	[kásə]
cîntă	[kîntə]
elevă	[elévə]
băiat	[bəi̯át]
răspuns	[rəspúns]

î (â)

vîr	[vîr]
rîu	[rîu̯]
vînd	[vînd]
cînd	[kînd]
cîntă	[kîntə]
român	[romîn]
cuvînt	[kuvînt]
întrebare	[întrebáre]

|> *ă* e *î*[*â*] são fonemas próprios da língua romena.

ă tem certa semelhança com o inglês *e* [ə] na posição final de palavras: *father, brother* e com o portugez de Portugal: *mas, cada, para.*

ă é muito mais fechado que *a,* portanto a pronúncia é bem diferente, por outro lado, a oposição *a/ă* marca importantes valores funcionais:

casă — *casa* cîntă — *ele canta*

casa — *a casa* cînta — *ele cantava*

|> *î*..é mais fechado que *ă;* é um fonema de mínima abertura.

A grafia *â* se usa somente na palavra *România* e em seus derivados: *român, româncă, românește.* A pronúncia, porém; é absolutamente a mesma.

Na transcrição fonética usamos para o som *î* a mesma grafia: [î].

|> Para se aprender a pronúncia correta das vogais *î* e *ă* recomendam-se alguns exercícios orais com uma pessoa que conheça a pronúncia exata. A transcrição fonética é, neste caso, insuficiente.

C. *Classificação das vogais*

Clasificarea vocalelor

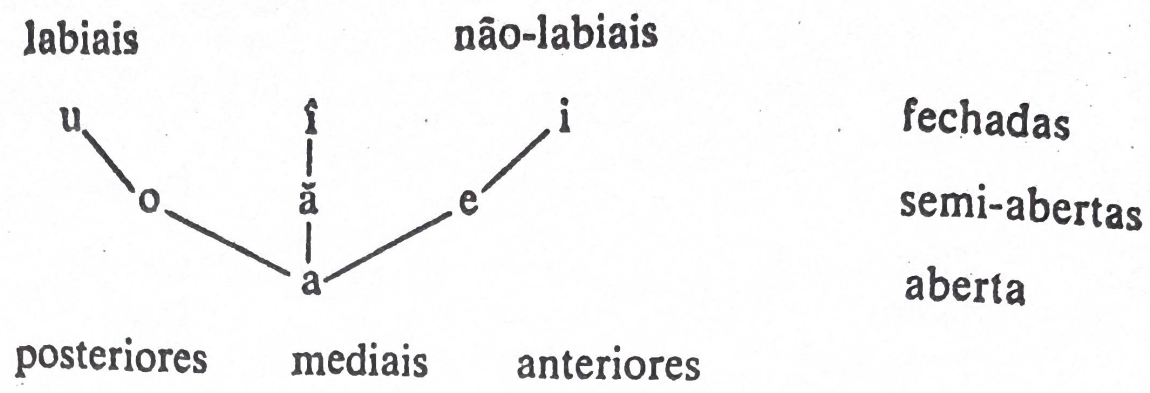

|> As sete vogais da língua romena, se distinguem pelo grau de abertura: *aberta* (*a*), *semi-abertas* (*o, ă, e*) e *fechadas* (*u, î, i*), e pela localização, que as grupam em três séries: *posteriores* (*u, o*), *mediais* (*a, ă, î*) e *anteriores* (*e, i*).

Exerciţii

IV. *Formaţi propoziţii ou următoarele cuvinte:* american, englez,

A. spaniol, chinez, om, profesor, domn, elevă, fată, prietenă.
De exemplu: Acesta este un american.

B. *1. Formaţi întrebări şi răspunsuri.*
De exemplu: Este acesta un american?
— Da, acesta este un american.
— Nu, acesta nu este un american.

2. Formaţi, cu nume proprii, întrebări şi răspunsuri.

De exemplu: Cine este acesta?
— Acesta este (domnul) Aurel.
Este acesta Aurel?
— Da, acesta este Aurel.
— Nu, acesta nu este Aurel.

V. *Traducere*

A. *Traduceţi, în scris şi oral, următoarele cuvinte:*

senhor	professor	aluno	homem
rapaz	amigo	este	aquele
lá	esta	senhora	senhor
aluna	moça	amiga	quem é?

VI. *Vocabular*

aceasta [atʃásta]	esta	*acesta* [atʃésta]	este, esse
aceea [atʃéa̯a]	aquela	*acolo* [akólo]	lá
acela [atʃéla]	aquele	*afirmativ* [afirmatív]	afirmativo

aici [aítʃ[1]]	aqui
băiat [bəját]	rapaz
casă [kásə]	casa
ce [tʃe]	que
chem [ḱem]	(eu) chamo
chestiune [ḱestiúne]	questão
cinci [tʃínʃ[1]]	cinco
cine [tʃíne]	quem
cînd [kînd]	quando
cînt, cîntă [kînt, kîntə]	eu canto, ele canta
conversaţie [konversátsije]	conversação
cum [kum]	como
cuvînt, cuvinte [kuvînt, cuvínte]	palavra, -as
da [da]	sim
de mai sus [de maj sus]	de cima
de exemplu [egzémplu]	por exemplo
doamnă, doamna [dǫámnə, dǫámna]	senhora, a senhora
domn, domnul [domn, dómnul]	senhor, o senhor
elev, elevi [elév, elév[1]]	aluno, os alunos
este, e [jéste, je]	é
fată [fátə]	moça
femeie [feméje]	mulher
feminin [feminín]	feminino
a forma formaţi (2-a pl.) [formá, formáts[1]]	formar
întîi [întîj]	primeiro

a întreba *întreabă* (3.ª sg.) [întrebá, întrǫábə]	perguntar
întrebare,-i s. [întrebáre, întrebər[1]]	pergunta,-as
la	em
lecţia [léktsija]	a aula
lectură [lektúrə]	leitura
masculin [maskulín]	masculino
naţionalitate *naţionalităţi* [natsionalitəts[1]]	nacionalidade nacionalidades
negativ [negatív]	negativo
nu [nu]	não
nume [núme]	nome
o	uma
ochi [ok[1]]	olho
om [om]	homem
oral [orál]	oral
pereche [peréḱe]	par
prieten, prietenă [prijéten, prijetenə]	amigo, amiga
profesor, profesoară [profesór, profesǫárə]	porfessor,-a
pronunţarea [pronuntsárea]	a pronunciação
propoziţie [propozítsije]	oração
propoziţii (pl.) [propozítsij]	orações
proprii [proprij]	próprios
a răspunde *răspundeţi* (2-a pl.) [rəspúndets[1]]	responder responda
răspuns [rəspúns]	resposta
rău [rəu]	mau
rîu [rîj]	rio
în românește [romînéʃte]	em romeno
în scris [în skris]	por escrito

și [ʃi]	e	*spaniol* [spaniól]	espanhol
a traduce	traduzir	*spaniolă* [spaniólə]	espanhola
traduceți (2-a pl.) [tradútʃe, tradútʃets[1]]	traduza	*brazilian* [brazilián]	brasileiro
traducere [tradútʃere]	tradução	*braziliancă* [braziliánkə]	brasileira
un [un]	um	*chinez* [ḱinéz]	chinês
următoarele [urmətọárele]	as seguintes	*englez* [engléz]	inglês
văd [vəd]	vejo	*englezoaică* [englezọáịkə]	inglesa
văr [vər]	primo	*italian* [italiịán]	italiano
vîr [vîr]	eu furo	*italiancă* [italiịánkə]	italiana
vînd [vînd]	vendo	*român* [romîn]	romeno
vocabular [vokabulár]	vocabulário	*româncă* [romînkə]	romena

x

Nume proprii	Nomes próprios	x	
Ana [ána]	Ana	*Abrevieri* [abreviér[1]]	**abreviaturas**
Aurel [aurél]	Aurélio	*în engl.* = *în engleză* [englézə]	em inglês
Elena [eléna]	Helena	*în ital.* = *în italiană* [italiịánə]	em italiano
Grigore [grigóre]	Gregório	*în port.* = *în portugheză* [portuǵézə]	em português
Ion [ịon]	João		

x

Nume de naționalități

american [amerikán]	americano

LECȚIA A DOUA 2

I. LECTURĂ (I)

Cine este?	— Quem é?
Ce este?	— Que é?

Întrebare	*Răspuns*
Cine este acesta?	Acesta este domnul Petre.
Cine este acela?	Acela este domnul Aurel.
Cine este aceasta?	Aceasta este doamna Maria.
Cine este aceea?	Aceea este doamna Ioana.
Ce este acesta?	Acesta este un creion / scaun
Ce este acela?	Acela este un măr / telefon.
Ce este aceasta?	Aceasta este o carte / țigară.
Ce este aceea?	Aceea este o casă / școală.

aici	*acolo*	— aqui, lá, ali.

Cine este aici?	Ion e (este) aici.
Cine este acolo?	Ioana e (este) acolo.
Ce este aici?	Aici e (este) un scaun.
Ce este acolo?	Acolo e (este) un telefon.
Ce este aici?	Aici e (este) o carte.

II. *Articolul*

|> O artigo na língua romena é postposto (vide a lição 7).

	Forma nearticulată	*Forma articulată*	
masculin.	domn	domn*ul*	o senhor
	elev	elev*ul*	o aluno
	prieten	prieten*ul*	o amigo
	tată	tat*ăl* (*ou* tata)	o pai
	unchi *	unchi*ul*	o tio

* [unk[1]]

feminin.	mamă	mam*a*	a mãe
	casă	cas*a*	a casa
	stradă	strad*a*	a rua
	ţigară	ţigar*a*	o cigarro
	carte	carte*a*	o livro
	cheie *	chei*a*	a chave
neutru.	scaun	scaunu*l*	a cadeira
	creion	creionu*l*	o lapiz
	jurnal	jurnalu*l*	o jornal
	cui *	cuiu*l*	o prego

III. *Lectură* (II)

A. *Unde este?*

Unde este	creionul?	Scaunul este aici.
	scaunul?	Creionul este acolo.
Unde este	cartea?	Cartea este aici.
	ţigara?	Ţigara este acolo.

este	*are*	*pe*	*în*

B. *Casa lui Ion.*

Ion are o casă în strada Izvor. El locuieste în (*ou: pe*) strada Izvor la numărul 2 (doi). Casa lui are două camere şi o bucătărie. În camera din faţă este o bibliotecă. Pe masă este o farfurie. În farfurie sînt un măr, o portocală şi alte fructe.

Pe o masă mică sînt un telefon, o carte şi un jurnal. Pe perete, la dreapta, este un tablou, iar la stînga, o fotografie. Pe scaun este o cutie şi în cutie sînt un creion, un stilou şi o ţigară.

João tem uma casa na rua da Fonte. Ele mora na rua da Fonte no número 2. Sua casa tem dois quartos e uma cozinha. No quarto da frente há uma biblioteca. Na mesa há um prato. No prato estão uma maçã, uma laranja e outras frutas.

Numa mesa pequena há um telefone, um livro e um jornal. Na parede, à direita, há um quadro e, à esquerda, uma fotografia. Na cadeira há uma caixa e na caixa tem um lápis, uma caneta e um cigarro.

* [kéi̯e], [kui̯].

Unde locuiește?	Onde mora?
Ce este pe?	Que tem no(na)?
Ce este în?	Que tem no(na)?

1. Unde locuiește Ion?
   — Ion locuiește în strada Izvor. (*ou:* locuiește pe...)
   Unde stă Ion?
   — Ion stă în strada Izvor.

   Onde mora João?
   — João mora na rua da Fonte.

   Onde mora João?
   — João mora na rua da Fonte.

2. La ce număr?
   — La numărul doi.

   Em que número?
   — No número dois.

3. Cîte camere are casa?
   — Casa are două camere.

   Quantos quartos tem a casa?
   — A casa tem dois quartos.

4. Unde este biblioteca?
   — Biblioteca este în camera din față.

   Onde fica a biblioteca?
   — A biblioteca fica no quarto da frente.

5. Ce este pe masă?
   — Pe masă este o farfurie.

   Que há na mesa?
   — Na mesa há um prato.

6. Ce este în farfurie?
   — În farfurie e un măr.

   Que há no prato?
   — No prato há uma maçã.

7. Ce este pe masa cea mică?
   — Pe masa cea mică e un jurnal.

   Que há na mesa pequena?
   — Na mesa pequena há um jornal.

8. Unde este telefonul?
   — Telefonul este pe masa cea mică.

   Onde está o telefone?
   — O telefone está na mesa pequena.

9. Unde este tabloul?
   — Tabloul este pe perete.

   — Onde está o quadro?
   — O quadro está na parede.

10. Ce este pe perete, la dreapta?
    — Pe perete, la dreapta, este o fotografie.

    Que há na parede, à direita?
    — Na parede, à direita, há uma foto.

11. Unde este stiloul?
    — Stiloul este în cutie.

    Onde está a caneta?
    — A caneta está na caixa.

12. Ce este pe scaun?
    — Pe scaun este o cutie.

    O que é que há na cadeira?
    — Na cadeira há uma caixa.

13. Ce este în cutie?
    — În cutie este o țigară.

    Que há na caixa?
    — Na caixa há um cigarro.

C. *Completaţi următoarele propoziţii.*

Ion ... o casă în strada Izvor. Casa lui ... două camere şi ... bucătărie. Biblioteca ... în camera din faţă. Pe masă ... o farfurie. Telefonul ... pe masa cea mică. Pe perete ... ... este ... tablou. Cutia este ... scaun. În cutie este ... ţigară.

IV. *Pronunţarea* *Accentul*

A.

t	ţ

[t]			
carte	[kárte]	*în port.*	caneta
latină	[latínə]		latim
cutie	[kutíe̯]		quarto
cît	[kît]		
întîia	[întîe̯a]		
[ts]	ţ		
lecţie	[léctsie̯]	*în ital.*	azione
ţigară	[tsigárə̯]	*în engl.*	cats
faţă	[fátsə]		hits
ţară	[tsárə]		its
funcţionar	[funktsionár]	*în port.*	czar (tzar) da Rússia

B. *Accentul*

|> O acento romeno pode recair na última, na penultima ou na antepenúltima sílaba. Não há regras absolutas para fixação da sílaba em que ele incide, mas a maioria das palavras tem o acento na penúltima, como em português.

|> As palavras romenas não se acentuam graficamente.

Pe penultima silabă.		*Pe antepenultima.*	
ţigară	[tsigárə]	origină	[oríʤinə]
pronunţarea	[pronuntsárə̯ea]	lecţie	[léktsie̯]
număr	[número̯r]	cameră	[kámerə]
întîia	[întîe̯a]	familia	[famílie̯a]
ţară	[tsárə]	fizică	[fízikə]
unde	[únde]		
limbă	[límbə]	*Pe ultima*	
scaun	[skáun]	creion	[krejón]
care	[káre]	jurnal	[ʒurnál]
chimie	[kimíe̯]	telefon	[telefón]
silabă	[silábə̯]	minister	[ministér]

V. *Lectură* - III

A. *Familia lui Ion*

Ion şi familia lui locuiesc în Bucureşti. Mama lui se numeşte Maria şi tatăl lui, Petre.

Ion are un frate care se numeşte Aurel. El este funcţionar la minister. Sora lui se numeşte Ioama. Ea este învăţătoare. Prietenul lui se chiamă Grigore. El cste profesor de fizică şi de chimie.

João e sua família moram em Bucareste. Sua mãe se chama Maria e o seu pai, Pedro.

João tem um irmão que se chama Aurélio. Ele é funcionário no ministério. Sua irmã se chama Joana. Ela é professora primária. Seu amigo se chama Gregório. Ele é professor de Física e de Química.

Cum se numeşte?	Como se chama?
Ce este el?	Que é ele?
1. Unde locuieşte familia lui Ion?	Onde mora a família de João?
— Familia lui Ion locuieşte în Bucureşti.	— A família de João mora em Bucareste.
2. Cum se numeşte mama lui?	Como se chama sua mãe?
— Mama lui se numeşte Maria.	— Sua mãe se chama Maria.
3. Cum se numeşte fratele lui?	Como se chama seu irmão?
— Fratele lui se numeşte Aurel.	— Seu irmão se chama Aurélio.
4. Ce este el?	Que é ele?
— El e funcţionar.	— Ele é funcionário.
5. Ce este Ioana?	Que é Joana.
— Ioana este învăţătoare.	— Joana é professora.
6. Cum se numeşte prietenul lui Ion?	Como se chama o amigo de João?
— Prietenul lui Ion se numeşte Grigore.	— O amigo de João se chama Gregório.
7. Ce este el?	Que é ele?
— El este profesor.	— Ele é professor.

B. *Observaţi următoarele construcţii*:

1. pe masă	na mesa
2. pe perete	na parede
3. pe scaun	na cadeira
4. pe strada Izvor	na rua da Fonte
5. în strada Izvor	na rua da Fonte

6.	în București	em Bucareste
7.	în Rio de Janeiro	no Rio de Janeiro
8.	în farfurie	no prato
9.	în cutie	na caixa
10.	în scris	por escrito
11.	la dreapta	à direita
12.	la stînga	à esquerda
13.	la minister	no ministério
14.	la numărul doi	no número dois
15.	sora lui	sua irmã
16.	prietenul lui	seu amigo
17.	casa lui Ion	a casa de João
18.	prietenul lui Ion	o amigo de João

C. *Formați propoziții. De exemplu:*

2. *Pe* perete este un tablou.
5. Ion locuiește (stă) *pe* (în) strada Izvor
14. Ion stă *în* strada Izvor *la* numărul doi.
15. Sora *lui* se numește Ioana.

VI. *Dictare*

Dictați lectura "Familia lui Ion".

VII. *Conversație*

A. *Un elev întreabă și altul răspunde (paragraful III/B și V/A),*

De exemplu: 1. Unde locuiește Ion?
— Ion locuiește în strada Izvor.
Unde stă Ion?
— Ion stă în strada Izvor.

B. *Un elev întreabă și altul răspunde în scris (paragraful V/A).*

De exemplu: 1. Unde locuiește família lui Ion?
— *(în scris)* Familia lui Ion locuiește în București.

VIII. *Vocabular*

accent	acento
accentul [aktʃéntul]	o acento
are [áre]	tem
articol	artigo
articolul [artíkolul]	o artigo
bibliotecă [bibliotékə]	biblioteca
bucătărie [bukətəríie]	cozinha
București [bukuréʃtʲ]	Bucarest
cameră	quarto
camere [kámerə]	quartos

care [káre]	que
carte [kárte]	livro
cea (fem.) [tʃa]	a
pe masa cea	na mesa
mică	pequena
chimie [ḱimíi̯e]	química
cît? [kît]	quanto?
cîți, cîte? [kîts[1], kîte]	quantos, quantas?
construcții [konstruḱtsii̯]	construções
creion [kreiộn]	lápis
dictare	ditado
a dicta	ditar
dictați (2.ª pl.) [diktáre] [diktá] [diktáts[1]]	
doi, două [doi̯, dóu̯ə]	dois, duas
la dreapta [dreộpta]	à direita
familia [famíliia]	família
farfurie [farfuríi̯e]	prato
fotografie [fotografíi̯e]	fotografia
față [fátsə]	frente
fizică [fízikə]	física
a forma	formar
formați (2.ª pl.) [formá] [formáts[1]]	
frate [fráte]	irmão
fructe [frúkte]	frutas
funcționar [funktsionár]	funcionário
Izvor	Izvor, Fonte
izvor [izvór]	fonte

învățătoare [învətsətọ́are]	professora primária
jurnal [ʒurnál]	jornal
a locui	morar
locuiește (3.ª sg.) [lokuí] [lokui̯éʃte]	mora
masă [másə]	mesa
măr [mər]	maçã
mic, mică [mik, míkə]	pequeno,-a
minister [ministér]	ministério
număr [número]	número
se numește [se numéʃte]	se chama
a observa	
observați (2.ª pl.) [observá] [observáts[1]]	observar
origină [orídʒinə]	origem
perete [peréte]	parede
pom [pom]	árbore frutífera
portocală [portokálə]	laranja
prieten [prii̯éten]	amigo
scaun [skáun]	cadeira
silabă [silábə]	sílaba
sînt [sînt]	sou, são
sora [sóra]	a irmã
a sta *stă* (3.ª sg.) [stə]	morar, estar
stilou [stilóu̯]	caneta
la stînga [la stînga]	à esquerda

stradă [strádə]	rua	*ţigară* *ţigara* [tsigárə] [tsigára]	cigarro o cigarro
structură *structuri* [struktúrə] [struktúr^{i}]	estrutura estruturas	*unde* [únde]	onde
tablou [tablóu̯]	quadro	*ultima*	última
tată [tátə]	pai	*penultima*	penúltima
telefon [telefón]	telefone	*antepenultima* [última] [penúltima] [antepenúltima]	antepenúltima
ţară [tsárə]	país		

LECȚIA A TREIA 3

I. GRAMATICA

A. *Singular*

Mascuin

Acesta este un	elev. băiat. om.	Aceștia sînt	elevi. băieți. oameni.
Acesta nu este un	brazilian. italian. român.	Aceștia nu sînt	brazilieni. italieni. români.
Este acesta un	cireș? stejar? brad?	Sînt aceștia	cireși? stejari? brazi?

Feminin

Aceasta este o	elevă. fată. femeie.	Acestea sînt	eleve. fete. femei.
Aceasta nu este o	braziliancă. italiancă. românca.	Acestea nu sînt	brazilience. italience. românce.
Este acesasta o	masă? carte? țigară?	Sînt acestea	mese? cărți? țigări?

Neutru

Acesta este un	caiet. creion.	Acestea sînt	caiete. creioane.
Acesta nu este un	scaun. telefon.	Acestea nu sînt	scaune. telefoane.
Este acesta un	automobil? avion?	Sînt acestea	automobile? avioane?

B. *Formaţi întrebări şi răspunsuri cu următoarele cuvinte:* român, italian, brazilian, elev, băiat, om, elevă, fată, femeie, româncă, italiancă, braziliancă, masă, carte, ţigară, avion, automobil, telefon, caiet, creion, scaun.

De exemplu: 1. Este acesta un italian?
Da, acesta este un italian.

2. Sînt aceştia români?
Da, aceştia sînt români.

C. *Substituiţi "acesta" cu*: acela, aceia, aceea, acelea.
De exemplu: 1. Este acela un italian?
Da, acela este un italian.

2. Este aceea o elevă?
Da, aceea este o elevă.

3. Este acela un avion? (*neutru*)
Da, acela este un avion.

4. Sînt acelea avioane?
Da, acelea sînt avioane.

II. *Pronunţarea*

g	*ghe*	*ghi*	*ge*	*gi*

[g] g

guvern	[guvérn]	*în port.*	governo
Portugalia	[portugáliia]		Portugal

[ǵ] *ghe*

Portuguez	[portuǵéz]	*în port.*	português, guerra
Gheorghe	[ǵórǵe]	*în engl.*	get, guess
gheaţă	[ǵátsə]		

[ǵ] *ghi*

ghişeu	[ǵiʃéu]	*în port.*	Guilherme
unghie	[úngiie]	*în engl.*	give

[dʒ] *ge*

geograf	ʃdʒeográf]	*în ital.*	doge
geometrie	[dʒeometríie]	*în engl*	James, gentlemen
genitiv	[dʒenitív]		

[dʒ] *gi*

inginer	[indʒinér]	*în engl*	Jim, gin
argint	[ardʒínt]		
agil	[adʒíl]		

B

i sunet surd şi asilabic, marchează uneori pluralul.

elevi	[e-lév^{i}]	brazilieni	[bra-zi-li-ién^{i}]
băieţi	[bə-iéts^{i}]	brazi	[braz^{i}]
cărţi	[kərts^{i}]	italieni	[i-ta-li-ién^{i}]
ţigări	[tsi-gər^{i}]	stejari	[ste-ʒár^{i}]
oameni	[o̯á-men^{i}]	români	[ro-mîn^{i}]
prieteni	[pri-i̯é-ten^{i}]	cireşi	[tʃi-réʃ^{i}]
		nuci	[nutʃ^{i}]

i sunet surd şi asilabic — în cuvinte la singular

Bucureşti	[bu-ku-réşt^{i}]
eşti	[i̯eʃt^{i}]
ochi	[ok^{i}]

C. *Leiam-se várias vezes, com o auxílio do professor, as palavras do parágrafo B, acima.*

Sobre os diferentes valores fonéticos da vogal i *veja-se a sétima lição.*

III. *Lectură*

A. *Prietenii lui Ion.*

Ion şi Aurel sînt elevi. Ana şi Maria sînt eleve. Petre este profesor. "Paulo" este brazilian. Ion şi "Paulo" sînt prieteni, (ei) studiază în Rio de Janeiro. "Joana" este portugheză, studiază la Universitatea din Coimbra. Gheorghe este român, studiază la Universitatea din Bucureşti. Grigore este inginer şi studiază în America.

Os amigos do João.

João e Aurélio são alunos. Ana e Maria são alunas. Pedro é professor. Paulo é brasileiro. João e Paulo são amigos, eles estudam no Rio de Janeiro. Joana é portuguesa, estuda na Universidade de Coimbra. "Gheorghe" é romeno, estuda na Universidade de Bucareste. Gregório é engenheiro e estuda na América.

B.

Ce sînt?
Ce studiază?

1. Ce sînt Ion şi Aurel?	Ion şi Aurel sînt elevi.
2. Ce sînt Ana şi Maria?	Ana şi Maria sînt eleve.
3. Ce este Petre?	Petre este profesor.
4. Ce este "Paulo"?	Paulo este brazilian.
5. Sînt Ion şi "Paulo" prieteni?	Da, ei sînt prieteni.

6. Unde studiază ei? — Ei studiază în Rio de Janeiro.
7. Ce este "Joana"? — Joana este portugheză.
8. Unde studiază ea? — Ea studiază în Coimbra.
9. Ce studiază Gheorghe? — El studiază geografia la Universitatea din București.
10. Unde studiază Grigore? — Grigore studiază în America

IV. *Dictare și conversație*

A. *Dictați lectura de mai sus (paragraful III/A).*

B. *Conversație între elevi (paragraful I/B și III/A).*

V *Vocabular*

acela, aceea [atʃéla, atʃéa̯a]	aquele, aquela
aceia, acelea [atʃéia̯, atʃélea̯]	aqueles, aquelas
acesta, aceasta [atʃésta, atʃásta]	este, esta
aceștia, acestea [atʃéʃtia̯, atʃéstea̯]	estes, estas
agil [adʒíl]	ágil
american [amerikán]	americano
argint [ardʒínt]	prata
avion [avión]	avião
automobil [automobíl]	automóvel
brad, brazi [brad, braz^{i}]	pinheiro,-os
București [bururéʃt^{i}]	Bucareste
caiet [kaia̯ét]	caderno
cireș, cireși [tʃiréʃ, tʃiréʃ^{i}]	cerejeira
de mai sus [de maia̯ sus]	de cima
dictare [dictáre]	ditado
femeie, femei [feméia̯e, feméia̯i]	mulher,-s
genitiv [dʒenitív]	genitivo
geograf [dʒeográf]	geografo
geometrie [dʒeometríia̯e]	geometria
gheață [ǵátsə]	gelo
ghișeu [ǵiʃéu̯]	guichê
gimnastică [dʒimnástikə]	ginástica
guvern, -e [guvérn]	governo, -s
inginer [indʒinér]	engenheiro
în engleză [în englézə]	em inglês
masculin [maskulín]	masculino
om, oameni [om, o̯ámen^{i}]	homem, homens
plural [plurál]	plural
portughez [portuǵéz]	português
român [romîn]	romeno

singular [singulár]	singular	*substituiți* [substituíts[1]]	substitua
stejar [steʒár]	carvalho	(*eu, ei*) *sînt* [sînt]	sou, são
structuri [struktúr[1]]	estruturas	*unghie* [úngi̯e]	unha
a studia [*studi̯á*]	estudar	*universitatea* [universitáte̯a]	a universidade

LECȚIA 4
A PATRA A PATRA

I. *STIL FAMILIAR ȘI STIL RESPECTOS*

A.

tu	*dumneata* *d-ta*	*ești*	*ai*
dumneavoastră *dvs., d-voastră*		*sînteți*	*aveți*

Tratamento íntimo: tu — *você* — *tu*

Bună ziua, Petre, ce mai faci?
— Mulțumesc, bine, dar tu?

Bine, mulțumesc. Ce noutăți?
— Nimic nou. Am mult de lucru la birou.

Ești mulțumit cu noul serviciu?

— Da, sînt mulțumit .

Vrei să mergi cu mine la cinematograf?

— Da, să mregem.

Bom dia, Pedro, como estás?
— Bem, obrigado, e você?

Bem, obrigado. Quais as novidades?
— Nada de novo. Tenho muito trabalho no escritório.

Está (você) contente com o novo emprego?

— Estou, sim.

Você quer ir comigo ao cinema?

— Sim, vamos.

Tratamento meio cerimonioso, intermediário entre a intimidade e a reverência.

dumneata — *d-ta* — *senhor, senhora*

Ce mai faci, domnule Ionescu?
— Mulțumesc, bine, și dumneata?

Bine, mulțumesc. De unde vii?
— Vin de la universitate, și d-ta?

Eu vin de acasă.

— Vrei să mergi cu mine la domnul Tomescu?

Da, merg cu dumneata.

Como está, senhor Ionesco?
— Bem, obrigado, e o senhor?

Bem, obrigado. De onde vem o senhor?
— Venho da universidade, e o senhor

Venho de casa.

— Quer ir comigo à casa do sr. Tomesco?

Sim, vou com o senhor.

Tratamento muito respeitoso.
2.ª pessoa plural.

Respeitoso: senhor
Muito respeitoso: Vossa Excelência.

dumneavoastră *dvs.*

Ce mai faceţi,	domnule Ionescu? domnule Deputat? domnule Ministru?	Como está,	senhor Ionesco? (senhor) Deputado? senhor Ministro? Vossa Excelência?

— Bine, mulţumesc, şi dumneavoastră?

Bem, obrigado, e o(a) senhor(a)? e Vossa Excelência?

Mulţumesc, bine. De unde veniţi?

Bem, obrigado(a). De onde vem o senhor?

— Vin de la Minister.

Venho do Ministério.

Aveţi mult de lucru?

O Senhor tem muito trabalho?

— Da, am. Pregătim un nou proiect.

Tenho, sim. Preparamos um novo projeto.

Şi dumneavoastră?

E o senhor?

B. *Stil familiar*

1. Petre, ai timp să mergem la cinematograf?
2. Eşti gata să mergem?
3. Eşti pregătit să vezi un film de aventuri?
4. Vrei să luăm o bere?
5. Ai o ţigară?
6. Îl cunoşti pe domnul Ionescu?
7. Ce părere ai?
   Ce impresie ai?
8. Ce crezi?
9. Ce ai de spus?

Pedro, você tem tempo para irmos ao cinema?
Você está pronto para partirmos?
Você está preparado para ver um filme de aventuras?
Você quer tomar uma cerveja?
Você tem um cigarro?
Você conhece o senhor Ionesco?
Que impressão tem você?

Que acha?
Que tem a dizer?

C. *Stil respectuos.*

1. Ce credeţi dvs.?
2. Ce părere aveţi dvs.?
   Ce impresie aveţi?
3. Îl cunoaşteţi (dvs.) pe d-l Ionescu?
4. Aveţi o ţigară?
5. Doriţi să luăm o bere?
6. Sînteţi pregătit să vedeţi un film de aventuri?

Que acha o senhor?
Qual é sua opinião?
Que impressão tem o senhor?
Conhece o senhor Ionesco?

O senhor tem um cigarro?
Quer (o senhor) tomar uma cerveja.
O senhor está preparado para ver um filme de aventuras?

7. Sînteţi gata să mergem? — O senhor está pronto para partirmos?
8. Aveţi timp să mergem la cinematograf? — O senhor tem tempo para irmos ao cinema?
9. Ce aveţi de spus? — Que é que o senhor tem a dizer?

D.

Te rog, / Vă rog, { *domnule* *d-le*; *doamnă* *d-nă*; *domnişoară* *d-şoară*

1. Te rog, dă-mi o carte. — Por favor, dê-me um livro.
2. Te rog, dă-mi o informaţie. — Por favor, dê-me uma informação.
3. Te rog, domnule, dă-mi o informaţie. — Por favor, senhor, me dê uma informação.
4. Te rog, domnişoară, dă-mi un stilou. — Por obséquio, senhorita, me dê uma caneta.
5. Vă rog, domnule, ce stradă este aceasta? — Por gentileza, meu senhor, que rua é esta?
6. Vă rog, doamnă, unde este strada Izvor? — Por gentileza, minha senhora, onde é a rua Izvor?
7. Vă rog, domnule, ce oră este? — Por obséquio, meu senhor, que horas são?
8. Vă rog, d-şoară, unde este Piaţa Romană? — Por favor, senhorita, onde fica a Praça "Romana"?
9. Vă rog, d-le, cine este el? — Por favor, meu senhor, quem é ele?

II. *Dictare şi conversaţie*

A. *Dictaţi frazele de mai sus, paragraful I/D.*

B. *Conversaţie între elevi. Utilizaţi: Vă rog, Te rog.*

III. *Gramatică*

A.

Pronumele Personal		*Indicativul Prezent*			
		a fi		*a avea*	
eu	[ieu]	sînt	[sînt]	am	[am]
tu	[tu]	eşti	[ieʃt[1]]	ai	[ai]
el, ea	[iel, ia]	este	[iéste]	are	[áre]
noi	[noi]	sîntem *	[sîntem]	avem	[avém]
voi	[voi]	sînteţi *	[sînteţs[1]]	aveţi	[avéts[1]]
ei, ele	[iei, iéle]	sînt	[sînt]	au	[au]

* Accetul cade pe vocala - *î*.

B. *Completați următoarele propoziții cu verbul a fi sau a avea*

1. De ce naționalitate ... prietenul dumneavoastră?
2. Din ce țară ... el? De unde ... el?
3. Vă rog, de unde ... d-voastră? Vă rog, de unde ... Petre?
4. Ea ... d-șoara Elena. Eu ... d-l Ion.
5. Cine ... dumneavoastră?
6. El ... student.
7. El ... mult de lucru.
8. El ... pregătit pentru examen.
9. El ... un dicționar.
10. El ... mulțumit de rezultat.

IV. *Traduceți în limba română:*

1. De que nacionalidade é o amigo do senhor?
2. De que país é ele?
3. Por favor, de onde é o senhor? Por gentileza, de onde é Pedro?
4. Ela é a senhorita Helena. Eu sou o João.
5. Quem é o senhor (a senhora)?
6. Ele é estudante.
7. Ele tem muito trabalho.
8. Ele está preparado para o exame.
9. Ele tem um dicionário.
10. Ele está contente com o resultado.

V. *P r o n u n ț a r e a*

s	*ș*	*z*	*j*

[s]	*s*	*în port:*	s *inicial* s + *consoante* ss ç sou castelo remessa endereço
sînt	[sînt]		
castel	[kastél]		
adesea	[adéseə]		
adresă	[adrésə]		
[ʃ]	ș	*în port:*	ch, x xícara cachimbo
și	[ʃi]		
oraș	[oráʃ]		
același	[aʧéla ʃʲ]		
ești	[ieʃtʲ]		
ghișeu	[giʃéu]		
cireș	[ʧiréʃ]		

[z]	*z*		z
		în port:	s intervocálico
zero	[zéro]		zero
studiază	[studiiázə]		azul
prezent	[prezént]		presente
[ʃ]	*j*	*în port:*	j
jurnal	[ʒurnál]		jornal
ajutor	[aʒutór]		hoje

VI. *Lectură şi dictare*

A. *"Paulo" este brazilian.*

"Paulo" este din Brazilia, este brazilian. El locuieşte în São Paulo. Capitala Braziliei este Brasilia.

"João" este portughez, el este din Lisabona şi stă pe strada Camões la numărul 2.

Ion este român, ţara lui se cheamă România. Capitala României este Bucureşti. El locuieşte în Cluj pe strada Eminescu la numărul 5 (cinci).

VII. *Vocabular*

acelaşi [atʃélaʃ^{i}]	o mesmo
ajutor [aʒutór]	ajuda
a avea [aveá]	ter
bere [bére]	cerveja
Brazilia [brazíliia]	Brasil
Brasilia [brasíliia]	Brasília
bună ziua [búnə zíua]	bom dia
capital [capitál]	capital
ce crezi ? [tʃe crez^{i}]	que acha?
credeţi (pl.) [krédets^{i}]	
ce mai faci [mai fatʃ^{i}]	como está?
faceţi (pl.) [fátʃets^{i}]	
ce noutăţi? [noutəts^{i}]	que novidades?
cinematograf [tʃinematográf]	cinema
dicţionar [diktsionár]	dicionário
de unde vii [vii]	de onde vem
veniţi (pl.) [veníts^{i}]	
domnişoară [domniʃoárə]	senhorita
doreşti [doréʃt^{i}]	deseja
dumneata [dumneatá]	(o) senhor
dumneavoastră [dumneavoástrə]	(o) senhor, vós, Vossa Excelência
a fi [fi]	ser

gata [gáta]	pronto	*oraş* [oráʃ]	cidade
gramatică [gramátikə]	gramática	*oră* [órə]	hora
impresie [imprésiie]	impressão	*politeţă* [politétsə]	cortesia
informaţie [informátsiie]	informação	*a pregăti*	gentileza preparar
interesat [interesát]	interessado	pregătit [pregətíə]	preparado
jurnal [ʒurnál]	jornal	*pregătim* 1-a pl. [pregətím]	
mult de lucru [mult de lúkru]	muito trabalho	proiect [proiékt]	projeto
minister [ministér]	ministério	*pronume* [pronúme]	pronome
mulţumesc [multsumésk]	obrigado	*rezultat* [rezultát]	resultado
mulţsumit [multsumít]	contente	*student* [studént]	estudante
noul [nóul]	o novo	*timp* [timp]	tempo
numai [númai]	somente	*vrei să mergi cu mine* [vrei sə merdʒ[1] ku míne]	quer ir comigo
opus [opús]	oposto	*vrei să iei* [iei]	quer tomar

LECȚIA CINCI
A CINCEA 5

I. *STRUCTURI*

A. *Cuvinte cu înțeles opus*

aici	*unde?*	acolo	bine	*cum ?*	rău
aproape		departe	frumos		urît
înainte		înapoi	bun		rău (adj.)
la dreapta		la stînga	încet		repede
			alb		negru
			mare		mic
			corect		greșit

B.

El este aici. Ei sînt acolo.
El se duce acolo și aduce o carte.
Ei se duc acolo și aduc două cărți.

Ele está aqui. Eles estão lá (ali).
Ele vai lá e traz um livro.
Eles vão ali e trazem dois livros.

El se duce la oraș.
El se duce la Rio de Janeiro.

Ele vai à cidade.
Ele vai para o Rio de Janeiro.

El se duce în România.
El vine de la oraș.
El vine de la Rio de Janeiro.
El vine din România.

Ele vai à Romênia.
Ele vem da cidade.
Ele vem do Rio de Janeiro.
Ele vem da Romênia.

El este înainte.
Ei sînt înapoi.
El este înaintea mea.
El este înapoi.

Ele está na frente.
Eles estão atrás.
Ele está na minha frente.
Ele está atrás.

Eu sînt aproape de casă.
Ei sînt departe de mine.

Eu estou perto de casa.
Eles estão longe de mim.

La stînga este un scaun.
La dreapta este un telefon.
La stînga este un pat.

À esquerda está uma cadeira.
À direita está um telefone.
À esquerda está uma cama.

Exercițiul acesta este bine scris.
Răspunsul acesta este greșit.
Răspunsul acesta este corect.

Este exercício está bem escrito.
Esta resposta está errada.
Esta resposta está correta.

Mărul acesta este bun.
Ion este un om bun.
Paul este un om rău.

Esta maçã está boa.
João é um homem bom.
Paulo é um homem mal.

C. *Răspundeţi la următoarele înrtebări:*

De exemplu: Unde este el? (aici) — El este aici.

1. Unde este el? (aici).
2. Unde sînt ei? (acolo).
3. Unde este Ion? (aproape de casă).
4. Unde se duce el? (acolo).
5. Unde se duc ei? (acolo).
6. Unde se duce Petre? (la oraş, în oraş, la Rio, în România).
7. De unde vine Petre? (de la oraş, din oraş, de la Rio, din România).
8. Ce aduce el? (trei cărţi).
9. Ce este la stînga? (un telefon).
10. Ce este la dreapta? (un scaun).
11. Este acest exerciţiu bine scris? (nu, nu este . . ., e greşit).
12. Este acest răspuns corect? (nu, nu este . . ., e greşit).

II. *Cîţi?* *Cîte?* *Cît?*

A.

Cîţi (elevi) Cîte (eleve)	sînt în clasă?	Sînt opt.	bine
Cît fac doi	şi cu unu?	Fac trei.	nu e bine
	fără	Fac unu.	e greşit

zero	unu	doi	trei	patru	cinci	şase	şapte	opt	nouă	zece

[zéro úṇu doiṇ treiṇ pátru tʃintʃ[1] ʃáse ʃápte opt nóṵə zétʃe]

B.

Întrebări	*Răspunsuri*
1. Vă rog, cît fac cinci şi cu trei?	Cinci şi cu trei fac opt.
2. Cît fac unu şi cu trei?	Unu şi cu trei fac patru.
3. Cît fac doi şi cu şapte?	Doi şi su şapte fac nouă.
4. Cît fac şase fără doi?	Fac patru.
5. Cît fac nouă fără trei?	Fac şase.
6. Cît fac şapte fără şase?	Şapte fără şase fac unu.
7. Cît fac şapte fără şapte? Nu e bine. E greşit. Şapte fără şapte fac zero.	Fac unu.
8. Cîţi elevi sînt în clasă?	În clasă sînt nouă elevi.
9. Cîţi absenţi?	Doi. Sînt doi absenţi.
10. Cîţi (elevi) sînt acolo?	Sînt patru.
11. Cîte silabe are cuvîntul "Brazilia"?	Cuvîntul "Brazilia" are patru silabe: Bra-zi-li-a.
12. Cîte litere are?	Are opt litere.

C. *Socoteli*

Cît fac: 1+3?, 4+6?, 10−3?, 9−3?, 7−2?, 7−3?, 7+3?, 2+2?, 3+3?, 1+9?, 2+3?, 4+4?, 3+5?, 1−1?, 4−4?

III. *Pronunţarea şi accentuarea*

c	[k]	acólo	bibliotécă	copíl	nuc	cámeră
che	[ḱ]	chem	chestiúne	marcheáză	chélner	chéie
chi	[ḱ]	chiar	ochi	chinéz	chibrít	
ce	[tʃ]	acéla	francéz	fáce	zéce	ce
ci	[tʃ]	aíci	ciréş	cíne	cínci	cinematográf

IV. *Vocabular*

alb [alb]	branco	*după* [dúpə]	atrás, depois
a aduce [adútʃe]	trazer	*fără* [fərə]	sem
aproape [aproápe]	perto	*frumos* [frumós]	bonito
bine [bíne]	bem	*greşit* [greʃít]	errado
bun [bun]	bom	*înainte* [înaínte]	na frente
cheie [ḱéie]	chave	*înapoi* [înapói]	atrás
chiar [ḱar]	mesmo	*încet* [întʃét]	devagar, lento
chibrit [ḱibrít]	fósforo	*mare* [máre]	grande
cîţi, cîte [kîts¹] [kîte]	quantos, -as	*mic* [mik]	pequeno
cît [kît]	quanto	*ou* [ou]	ovo
copil [kopíl]	criança	*rău* [rəu]	mal
corect [korékt]	correto	*repede* [répede]	ligeiro
departe [depárte]	longe	*la stînga* [stînga]	à esquerda
la dreapta [dreápta]	à direita	*urît* [urît]	feio
a (se) duce [dútʃe]	ir (-se), levar	*a veni* [vení]	vir
		vine (3.ª sig.) [víne]	vem

LECȚIA A ȘASE 6

I. *GRAMATICA*

A. a) *Articolul nehotărît.* *un, o* — un elev, o elevă

b) *Formarea pluralului.* *(niște)* elevi, eleve

Masculin

Singular	*Plural*	*Substantivele terminate în:*	*fac pluralul în:*
	—i		
a) elev	elevi	*(cons.)*	-[1] * [elév[1]]
domn	domni		[domn[1]]
măr	meri		
pom	pomi		
brazilian	brazilieni		
francez	francezi		
român	români		
b) copil	copii	*—l*	*—i* ** [kopíi]
cățel	căței		[kətséi̯]
c) frate	frați	vocală	-[1] * [frats[1]]
perete	pereți		
pește	pești		
leu	lei		* [leu̯, lei̯]
codru	codri		*—i* [kódri]
ministru	miniștri		

Feminin

	—e		
a) casă	case	*—ă*	*—e* [káse]
doamnă	doamne		*(sînt cele mai*
cameră	camere		*numeroase)*
literă	litere		
fată	fete		
masă	mese		

* *sunet surd și asilabic, vezi Lecția a treia și a șaptea.*

** *semivocală.*

					[tsər^{l}]
		—*i*			
a)	țară	țări	—*ă*		
	pungă	gungi			
	biserică	biserici			
	iarnă	ierni			
	greșeală	greșeli			
b)	lecție	lecții	—ie	—i̯i̯	[lékți̯i̯]
	expresie	expresii	[i̯i̯e]		
c)	femeie	femei	—ie	—i̯	[femei̯]
	cheie	chei			[kei̯]
d)	alee	alei	—ee	—*ei̯*	[aléi̯]
e)	carte	cărți	—e	-^{l}	[kərts^{l}]
	floare	flori			[flor^{l}]
f)	cale	căi			[kə^{l}]
		—*le*			
a)	pijama	pijamale	—á	—*ale*	[piʒamále]
	basma	basmale			
b)	stea	stele	—eá	—*ele*	[stéle]
c)	păsărică	păsărele	—ică,	—*ele*	[pəsəréle]
	turturea	turturele	—eá	—*le*	[turturéle]
d)	zi	zile			[zíle]
		—*uri*			
a)	trea*bă*	treburi		—*uri*	[trébur^{l}]
	ceartă	certuri		[ur^{l}]	*
	vreme	(vremuri)			
	iarbă				
		Neutru			
		—*e*			
a)	cuvînt	cuvinte		—*e*	[kuvínte]
	dicționar	dicționare			**
	jurnal	jurnale			
	oraș	orașe			
	scaun	scaune			
	măr	mere			
	sat	sate			
	bilet	bilete			
b)	teatru	teatre	vocală	—*e*	[teátre]

* *Cîteva substantive cu sens colectiv.*
** *Sînt cele mal numeroase.*

		—*uri*		
a)	timp *	timpuri	—uri	[tímpur^{ı}]
	drum	drumuri	[ur^{ı}]	
	gînd	gînduri		
b)	răspuns **	răspunsuri	—uri	[rəspúnsur^{ı}]
	înţeles	înţelesuri	[ur^{ı}]	
	împrumut	împrumuturi		
	cîştig	cîştiguri		
	dulap	dulapuri		
c)	titlu	titluri	—*uri*	[títlur^{ı}]
	birou	birouri	[ur^{ı}]	
	stilou	stilouri		
	tablou	tablouri		
		—*i*		
a)	exerciţiu	exerciţii	—i̯	[egzertʃítsii̯]
	principiu	principii		
	studiu	studii		
	fotoliu	fotolii		

A^{1} *Formarea pluralului*

— Tablou sinoptic

Masculin	—*i*	Toate substantivele masculine.
		— ^{ı} : elevi, pereţi (— ^{ı} = sunet surd şi asilabic)
		— i̯ : copii, lei (— i̯ = semivocală).
		— î : codri (— i = vocală).
Feminin	—i	
		— ^{ı} : ţari, cărţi (— ^{ı} = sunet surd şi asilabic).
		— i̯ : lecţii, femei (— i̯ = semivocă).
	— le	: zile, pijamale, stele, păsărele.
	— uri	: treburi, certuri (— ^{ı} = surd şi asilabic).
	— e	: case, doamne.
Neutru	— e	: cuvinte, jurnale.
	— uri	: timpuri, răspunsuri (— ^{ı} = surd şi asilabic).
	— i	: exerciţii, studii (— i̯ = semivocală).

* *Monosilabe.*
** *Substantive cu accentul pe ultima silabă.*

— i	: elevi — m.
	: cărți — f.
	: exerciții — n.
— e	: case — f.
	: cuvinte — n.
— uri	: treburi — f.
	: timpuri — n.
— le	: zile — f.
	: pijamale — f.

Articolul nehotărît: un, o | un domn, o doamnă

un elev, o elevă

|> Articolul nehotărît nu are plural; în locul lui se întrebuințează *niște*: *niște domni, niște doamne; niște elevi, niște eleve.*

B. *Forme neregulate de plural.*

a) *Substantive invariable:*

m.	ochi	pl.	ochi
	pui		pui
	unchi		unchi
f.	învățătoare		învățătoare

b) *Substantive cu pluralul neregulat.*

m.	om	pl.	oameni
f.	soră		surori
	noră		nurori
n.	cap		capete
	ou		ouă

C. *Citiți de mai multe ori substantivele de mai sus:* elev, elevi, carte, cărți, floare, flori; țară, țări, etc.

D. *Acoperiți coloana a doua și formați pluralul:* carte . . ., floare.

E. *Formați pluralul de la următoarele substantive:* elev, domn, măr, pom, brazilian, francez, român, țară, pungă, biserică, iarnă, greșeală, lecție, expresie, femeie, cheie, alee, carte, floare, cale, exercițiu, principiu, studiu, fotoliu, cuvînt, oraș, scaun, măr, casă, doamnă, fată, masă, teatru, timp, drum, gînd, răspuns, înțeles, cîșting, dulap, treabă, ceartă, zi, pijama, basma, stea.

F. *Traduceți în portugheză cuvintele de mai sus,* paragraful I/E.

II. *Alfabetul român*

A.

a = a	l = le
ă = ă	m = me
b = be	n = ne
c = ce	o = o
d = de	p = pe
e = e	r = re
f = fe	s = se
g = ghe	ș = șe
h = ha	t = te
i = i	ț = țe
î = î, *ă*	u = u
j = je	v = ve
k = ca	x = ics
	z = ze

Literele

q w y ö ü

sînt întrebuințate numai în cuvinte străine:

Washington, wat
Yale
Quintilian
München

B. *Denumiți literele de la următoarele cuvinte:* francez, pom, perete, lecție, om.

De exemplu: 1. fe, re, a, ne, ce, e, ze.
2. *fe* de la floare, *re* de la român, *a* de la Ana.

III. *Vocabular*

a acoperi	cobrir
acoperiți (2.ª pl.)	
[akoperí]	
[akoperíts[1]]	
alee, alei	alameda,-s
[alée, aléi]	
alfabet,-ul	alfabeto,
[alfabét]	o alfabeto
articolul nehotărît	o artigo
[artíkolul nehotərît]	indefinido
basma, basmale	lenço,-s
[basmá, basmále]	
bilet, bilete	bilhete,-s
[bilét, biléte]	
cale, căi	caminho,
[kále, kəi]	rua
care (*sînt*)	os quais
[káre]	(são)
cățel, căței	cachorrinho
[kətsél, kətséi]	
ceartă, certuri	briga, -s
[tʃártə, tʃértur[1]]	
cele mai numeroase	os mais nu-
[tʃéle mai numeróase]	merosos

cîștig, cîștiguri	lucro, -s
[kîʃtíg, cîʃtígur[1]]	
codru, codri	mata, selva
[kódru, kódri]	
coloana	a coluna
[koloána]	
copil, copii	criança, -s
[kopíl, kopíi]	
cuvînt, cuvinte	palavra, -s
[kuvînt, kuvínte]	
a denumi	denominar
denumiți (2.ª pl.)	
[denumí, denumíts[1]]	
dicționar, dicționare	dicionário, -s
[diktsionár, diktsionáre]	
drum, drumuri	caminho, -s
[drum, drúnur[1]]	
dulap, dulapuri	armário, -s
[duláp, dulápur[1]]	
exercițiu, exerciții	exercício, -s
[egzertʃitsiu, tsii]	
expresie, expresii	expressão
[eksprésiie, eksprésii]	

a face fazer
fac (3.ª pl.)
[fak, fátʃe]
femeie, femei mulher,-s
[feméje, feméi]
floare, flori flor, -s
[floáre, flor^{i}]
fotoliu, fotolii poltrona
[fotóliu, fotólii]
gînd, gînduri pensamento
[gînd, gîndur^{i}]
iarbă, (ierburi) capim
[iárbə]
împrumut, împrumuturi empréstimo
[împrumút, împrumútur^{i}]
în locul lui no seu lugar
[în lókul lui]
a întrebuința empregar,
întrebuințează (3.ª sg.) usar
[întrebuintsá]
[întrebuintseázə]
înțeles, înțelesuri sentido, -s
[întselés, întselésur^{i}]
literă, literĕ letre, as
[líterə, lítere] letra, letras
măr, mere maçã, -s
[mər, mére]
măr, meri macieira, -s
[mər, mer^{i}]
ministru, miniștri ministro, -s
[minístru, miníʃtr^{i}]
monosilabe monossílabas
neutru neutro
[neútru]
noră, nurori nora, -s
[norə, nurór^{i}]
numai somente
[númai]
ochi, ochi olho, -s
[ok^{i}]
oraș, orașe cidade, -s
[oráʃ, oráʃe]
pește, pești peixe, -s
[péʃte, péʃt^{i}]

păsărică, păsărele passarinho, -s
[pəsəríkə, pəsəréle]
perete, pereți parede, -s
[peréte, perets^{i}]
pijama, pijamale pijama, -s
[pizamá, pizamále]
pronume adjectivale pronomes adjetivos
[pronúme adzektivále]
pui, pui frango, -s
[pui]
pungă, pungi bolsa
[púngə pung^{i}]
răspuns, răspunsuri resposta, -s
[rəspúns, rəspúnsur^{i}]
sau ou
a schimba mudar,
schimbă (3.ª sg.) trocar
[skimbá, skímbə]
stea, stele estrela, -s
[stea, stéle]
străin estrangeiro
[strəín]
substantiv,-e substantivo,-s
[substantív]
terminate în terminados em
[terminate]
țară, țări terra, -s,
[tsárə, tsər^{i}] pais, -es
timp, timpuri tempo, -s
[timp, tímpur^{i}]
titlu, titluri título, -s
[títlu, títlur^{i}]
treabă, treburi trabalho, -s
[treábə, trébur^{i}]
turturea, turturele rola, -s
[turturea, turturéle]
unchi, unchi tio, -s
[unk^{i}]
vreme, (vremuri) tempo, -s
[vréme, vrémur^{i}]
zi, zile dia, -s
[zi, zíle]

LECȚIA A ȘAPTE A ȘAPTEA 7

I. *GRAMATICA*

A. *Articolul hotărît*

Singular			*Plural*	
Masculin	domnul	-(u)l	domnii	-i
	ministrul	-l	miniștrii	
	peretele	-le	pereții	
Feminin	doamna	-a	doamnele	-le
	ziua	-(u)a	zilele	-le

Articolul hotărît se adaugă după substantiv: este articol enclitic.

M a s c u l i n

Forma nearticulată sg.	*Forma articulată* sg.	*Forma nearticulată* pl.	*Forma articulată* pl.	*Pronunțarea* pl. forma art. *
a) elev	elevul	elevi	elevii	[elévii̯]
domn	domnul	domni	domnii	[dómnii̯]
măr	mărul	meri	merii	[mérii̯]
pom	pomul	pomi	pomii	[pómii̯]
brazilian	brazilianul	brazilieni	brazilienii	[braziliénii̯]
francez	francezul	francezi	francezii	[frantʃézii̯]
român	românul	români	românii	[romînii̯]
b) copil	copilul	copii	copiii	[kopíii̯]
cățel	cățelul	căței	cățeii	[kətséii̯]
c) frate	fratele	frați	frații	[frátsii̯]
perete	peretele	pereți	pereții	[perétsii̯]
pește	peștele	pești	peștii	[péʃtii̯]
leu	leul	lei	leii	[léii̯]
codru	codrul	codri	codrii	[kódrii̯]
ministru	ministrul	miniștri	miniștrii	[miníʃtrii̯]

F e m i n i n

a) casă	casa	case	casele	[kásele]
doamnă	doamna	doamne	doamnele	[doámnele]

* *Vide na lição seis a pronúncia das formas não-articuladas.*

	cameră	camera	camere	camerele	[kámerele]
	literă	litera	litere	literele	[líterele]
	fată	fata	fete	fetele	[fétele]
	masă	masa	mese	mesele	[mésele]
a)	ţară	ţăra	ţări	ţările	[tsərile]
	pungă	punga	pungi	pungile	[púngile]
	biserică	biserica	biserici	bisericile	[bisérit∫ile]
	iarnă	iarna	ierni	iernile	[iérnile]
	greşală	greşala	greşeli	greşelile	[gre∫élile]
b)	lecţie	lecţia	lecţii	lecţiile	[léktsiile]
	expresie	expresia	expresii	expresiile	[eksprésiile]
c)	femeie	femeia	femei	femeile	[feméile]
	cheie	cheia	chei	cheile	[kéile]
d)	alee	alea	alei	aleile	[aléile]
e)	carte	cartea	cărţi	cărţile	[kərtsile]
	floare	floarea	flori	florile	[flórile]
f)	cale	calea	căi	căile	[kəile]
a)	pijama	pijamaua	pijamale	pijamalele	[piʒamálele]
	basma	basmaua	basmale	basmalele	[basmálele]
b)	stea	steaua	stele	stelele	[stélele]
c)	păsărică	păsărica	păsărele	păsărelele	[pəsərélele]
	turturea	turtureaua	turturele	turturelele	[turturélele]
d)	zi	ziua	zile	zilele	[zílele]
a)	treabă	treaba	treburi	treburile	[tréburile]
	ceartă	cearta	(certuri)	(certurile)	[t∫érturile]
	vreme	vremea	(vremuri)	(vremurile)	[vrémurile]
	iarbă	iarba	(ierburi)	(ierburile)	[iérburile]

N e u t r u

a)	cuvînt	cuvîntul	cuvinte	cuvintele	[kuvíntele]
	dicţionar	dicţionarul	dicţionare	dicţionarele	[diktsionárele]
	jurnal	jurnalul	jurnale	jurnalele	[ʒurnálele]
	oraş	oraşul	oraşe	oraşele	[orá∫ele]
	scaun	scaunul	scaune	scaunele	[scáunele]
	măr	mărul	mere	merele	[mérele]
	sat	satul	sate	satele	[sátele]
	bilet	biletul	bilete	biletele	[bilétele]

b)	teatru	teatrul	teatre	teatrele	[teátrele]
a)	timp	timpul	timpuri	timpurile	[tímpurile]
	drum	drumul	drumuri	drumurile	[drúmurile]
	gînd	gîndul	gînduri	gîndurile	[gîndurile]
b)	răspuns	răspunsul	răspunsuri	răspunsurile	[rəspúnsurile]
	înțeles	înțelesul	înțelesuri	înțelesurile	[întselésurile]
	împrumut	împrumutul	împrumuturi	împrumúturile	[împrumúturile]
	cîștig	cîștigul	cîștiguri	cîștigurile	[kîʃtígurile]
	dulap	dulapul	dulapuri	dulapurile	[dulápurile]
c)	titlu	titlul	titluri	titlurile	[títlurile]
	birou	biroul	birouri	birourile	[biróurile]
	stilou	stiloul	stilouri	stilourile	[stilóurile]
	tablou	tabloul	tablouri	tablourile	[tablóurile]
a)	exercițiu	exercițiul	exerciții	exercițiile	[egzertʃítsiile]
	principiu	principiul	principii	principiile	[printʃípiile]
	studiu	studiul	studii	studiile	[stúdiile]
	fotoliu	fotoliul	fotolii	fotoliile	[fotóliile]

B. 1. *Citiți de mai multe ori cuvintele din tabloul de mai sus.*

2. *Citiți numai coloana a patra și observați pronunția.*

3. *Acoperiți coloana a doua și formați singularul articulat.*

4. *Acoperiți coloana a patra și formați pluralul articulat.*

C. 1. *Citiți întrebările și răspunsurile următoare:*

De unde sînt acei domni?	Acei domni sînt din Rio de Janeiro.
De unde sînt acei doi miniștri?	Acei doi miniștri sînt din Franța.
Cîți fancezi sînt în aeroport?	În aeroport sînt doi francezi.
Cîți brazilieni sînt acolo?	Acolo sînt trei brazilieni.
Cîte bilete sînt pe birou?	Pe birou sînt trei bilete.
Cît costă acele bilete?	Acele bilete costă trei lei.
Sînt țigările pe birou?	Da, țigările sînt pe birou.
Unde sînt jurnalele?	Jurnalele sînt pe masă.
Unde sînt frații dvs.?	Frații mei sînt acasă.
Unde sînt surorile dvs.?	Surorile mele sînt în oraș.

2. *Puneți întrebările și răspunsurile de mai sus la singular.*

De exemplu: De unde este acel domn?
Acel domn este din Rio de Janeiro.

3. *Conversație între elevi.*

II. *Accentul şi despărţirea cuvintelor în silabe.*

măr	o-ráş	doám-nă	lí-te-ră
om	cu-vînt	má-să	lí-te-re-le
pom	dic-ţi-o-nár	e-xer-cí-ţiu	cá-me-ră
zi	cre-ión	scá-un	cá-me-re-le

III. *Pronunţarea*

A. *Vocala i*

i	i	-[1]	-(zero)
nişte [níʃte]	ai [aį]	sînteţi [sîntets[1]]	chiar [ḱar]
zi [zi]	doi [doį]	aveţi [avéts[1]]	ghiară [ǵárə]
literă [líterə]	iad [i̯ad]	pomi [pom[1]]	ciocolată [tʃokolátə]

vocală	*semivocală*	*sunet surd şi asilabic*	*fără valoare fonetică*

i cu valoare de vocală

a (iniţial, medial sau final)	*b* (final, după oclusivă cu laterală sou vibrantă) (marchează pluralul nearticulat)	*c* (final, în diftongul *ii*[iį])
idee	metri	elevii
nişte	simpli	domnii
literă	negri	merii
veni		pomii
zi		

ii [iį] marchează pluralul articulat, masculin.

i cu valoare de smivocală i̯

iarbă *	[i̯árbə]	[elévii̯]
ieri	[i̯eri]	[dómnii̯]
iad	[i̯ad]	[mérii̯]
joi	[ʒoi̯]	[pómii̯]
		x
		[scrii̯]

* Vide no vocabulário da décima lição a tradução das palavras: *iarbă, ieri, iad.*

i final scurt apare după consoane.

|> Acest *i* [-ˈ] e mai scurt decît semivocala *i* [i̯] şi e mai puţin sonor. Are funcţiunea de a marca, la unele substantive şi la unele adjective, pluralul nearticulat, în opoziţie cu singularul, sau, la verbe, persoana a doua, în opoziţie cu persoana întîi.

elev	elevi	[e-lévˈ]	întreb	întrebi	[întrébˈ]
măr	meri	[merˈ]	chem	chemi	[ḱemˈ]
pom	pomi	[pomˈ]	cer	ceri	[tʃerˈ]
bun	buni	[bunˈ]			

După un grup de consoane:

domn	domni	[domnˈ]	dorm	dormi	[dormˈ]
			întorc	întorci	[întórtʃˈ]

|> *i fără valoare fonetică, în sunetele: ci, gi, ghi, chi.* [tʃ, dʒ, ǵ, ḱ].

ciocolată	unghi	[ungˈ]
chiar	vechi	[veḱˈ]
ghiară		

|> Grupul *ch, gh* este întodeauna urmat de *i* sau *e*: *chem, chiar, unghi, Gheorghe.*

B. 1. *Citiţi de mai multe ori cuvintele de mai sus. Observaţi cele trei pronunţii diferite ale vocalei* i: i,i̯ -ˈ.

2. *Separaţi în silabe aceste cuvinte.*
De exemplu: i-de-e, niş-te.

IV. *L e c t u r ă*

În clasă

În clasă sînt opt elevi. Lecţia aceasta prezintă cîteva dificultăţi. Tratează despre articolul definit şi indefinit (hotărît şi nehotărît). Limba română este singura limbă neolatină în care articolul hotărît este postpus substantivului.
Profesorul: Puteţi să daţi exemple de substantive monosilabice?
— *Ion.* Cuvinte monosilabice sînt: *zi, măr, pom, om.*
Profesorul. Formaţi pluralul acestor cuvinte.
— *Gheorghe.* Pluralul acestor cuvinte este: *zile, mere, pomi, oameni.*
Profesorul. Puteţi să menţionaţi două cuvinte accentuate pe ultima silabă?
— *Petre: oraş şi dicţionar.*
Profesorul. Care este pluralul acestor substantive?
— *Gheorghe.* Pluralul acestor substantive este: *oraşe, dicţionare.*
Profesorul. Ce cuvinte vi se par dificil de pronuntat?
— *Ion.* Cuvintele terminate în *i* scurt, de exemplu: *pomi, elevi, sînteţi, aveţi.*

V. *Dictare*

Dictaţi lectura de mai sus.

VI. *Vocabular*

accentuarea [aktʃentuárea]	a acentuação
accent [aktʃént]	acento
a adăuga [adəugá]	acrescentar
adaugă (3.ª pl.) [adáugə]	
a afla [aflá]	achar
aflu, afli [áflu, áfli]	acho, achas
a cere [tʃére]	pedir
cer, ceri [tʃer, tʃer']	peço, pedes
a chema [ḱemá]	chamar
chem, chemi [ḱem, ḱem']	chamo, chamas
chiar [ḱar]	mesmo, até mesmo
ciocolată [tʃocolátə]	chocolate
cîteva [cîtevá]	alguns
dificil [difitʃíl]	difícil
dificultăţi [difikultəts']	dificuldades
a dormi [dormí]	dormir
dorm, dormi [dorm, dorm']	durmo, dormes
fonetică [fonétikə]	fonética
ghiară [ǵárə]	garra
a intra [intrá]	entrar
intru, intri [íntru, íntri]	entro, entras
a întoarce [întoártʃe]	virar
intorc, intorci [întórk, întórtʃ']	viro, viras
a întreba [întrebá]	perguntar
întreb, întrebi [întréb, întréb']	pergunto, perguntas
literă [líterə]	letra
a marca [marká]	marcar
marchez, marchezi [marḱéz, marḱéz']	marco, marcas
metru, metri [métru, métri]	metro, -os
monosilabice [monosilábitʃe]	monosilábicos
negru, negri [négru, négri]	negro, negros
a observa [observá]	observar
observaţi (2.ª pl.) [observáts']	
opoziţie [opozítsiie]	oposição
a prezenta [prezentá]	apresentar
prezintă (3.ª sg.) [prezíntə]	
a putea [puteá]	poder
puteţi să daţi, să menţionaţi [putéts' sə dats' sə mentsionáts'] (*subjonctivul*)	podem dar, mencionar
a scrie [skríie]	escrever
scriu, scrii [skríu, skríi]	escrevo, escreves
scriam [skíiam]	escrevia
scurt [skurt]	curto

sonor [sonór]	sonoro	*urmat* [urmát]	seguido
mai puțin sonor [maị̯ putsín]	menos sonoro	*valoáre* [valo̯áre]	valor
sunet [súnet]	som	*vechi* [vek¹]	velho
a trata [tratá]	tratar	*a veni* [vení]	vir
tratează (3.ª pl.) [trateázə]		*vi se par* [vi se par]	se lhe parecem, acham
unghi [ung¹]	ângulo		

LECȚIA OPTA A OPTA 8

I. *GRAMATICA*

A. *Indicativul prezent*

Conjugarea I — *a aduna, a lucra* — *-a*

adun *	-Ø	-u	-éz	lucrez
aduni	-i		-éz -i	lucrezi
adună	-ă		-eáz -ă	lucrează
adunăm		-ăm		lucrăm
adunați		-áți		lucrați
adună	-ă		-eáz -ă	lucrează

a aduna	a învăța	a lucra	a întrebuința
a cînta	a tăia	a studia	a controla
a ruga	a lăsa	a visa	a copia
a lega	a adăuga	a vizita	a dejuna
a pronunța	a chema	a dura	a guverna
a termina	a întreba		

Observație: Unele verbe (cele terminate in grupul *-fl, -bl, -tr.*) fac persoana I în -u.

De exemplu: a afla — persoana I.: eu aflu
a intra — eu intru
a sufla — eu suflu

B. 1. *Conjugați verbele de mai sus.*

2. *Citiți de mai multe ori propozițiile următoare:*

3. *Puneți la persoana a treia verbele acestor propoziții.*

De exemplu: Eu întreb dacă este acasă.
El întreabă dacă este acasă.

1. Eu întreb dacă este acasă.
2. Eu intru în contact cu Ion.
3. Eu învăț românește.
4. Eu nu pronunț bine unele cuvinte.
5. Eu termin lecția la orele zece.

1. Eu visitez un prieten.
2. Eu lucrez cu Aurel.
3. Eu studiez portugheza.
4. Eu controlez temele.
5. Eu dejunez la ora unu.

---

* *Pronunțarea: paragraful II/C.*

Observaţie. În mod obişnuit, pronumele personal subiect nu e folosit decît pentru a marca o opoziţie.

Întreb dacă este acasă.
Intru în contact cu Ion.

Exemple de propoziţii care marchează o opoziţie:

Eu întreb, nu el.
Eu intru în contact cu Ion, nu el.

C/E *Conjugarea II. a tăcea -ea* *Conjugarea III. a face -e*

tac	-ø	fac — merg
taci	-i	faci — mergi
tace	-e	face — mérge
tăcem	-ém | -em	fácem — mérgem
tăceţi	-éţi | -eţi	fáceţi — mérgeţi
tac	-ø	fac — merg

a vedea
a apărea
a scădea
a dispărea
a tăcea
a plăcea
a cădea

a bate — a înţelege
a cere — a merge
a cunoaşte — a închide
a face — a rămîne
a trece — a răspunde
a vinde — a compune
a rupe — a scrie
a pune
a spune
a duce
a aduce

Observaţie. Unele verbe fac persoana I în *-u.*
De exemplu: a umple eu umplu

D/F. 1. *Conjugaţi verbele de mai sus.*

2. *Citiţi de mai multe ori propoziţiile următoare:*

3. *Puneţi la plural verbele acestor propoziţii.*

1. Eu văd acolo pe Ion.
2. Eu apar la fereastră.
3. Eu dispar imediat.
4. Eu rămîn în casă.
5. Eu umplu paharul.

1. Eu bat la poartă
2. Eu cer o informaţie.
3. Eu aduc o carte.
4. Eu scriu un bilet.
5. Eu închid uşa.

G. *Conjugarea IV*

a auzi, a vorbi *-i* *a coborî, a hotărî* *-î*

aud	-ϕ	-ésc	vorbesc	cobor	-ϕ	-ăsc	urăsc
auzi	-i	-éşt-i	vorbeşti	cobori	-i	-ăşt-i	urăşti
aude	-e	-éşt-e	vorbeşte	coboară	-ă	-ăşt-e	urăşte
auzim	-ím		vorbim	coborîm	-îm		urîm
auziţi	-íţi		vorbiţi	coborîţi	-îţi		urîţi
aud	-ϕ	-ésc	vorbesc	coboară	-ă	-ăsc	urăsc

a auzi — a citi — a coborî — a izvorî
a acoperi — a dori — a omorî — a hotărî
a dormi — a mulţumi — a urî
a veni — a plăti — a tînî

H. *Conjugaţi verbele de mai sus.*

II. *Pronunţarea*

A.

a	*e*	*o*	*u*

[a] *a*	*în port. a*	[e] *e*	*în port. e*
casă	casa	persoană	pessoa
ţară	terra	verb	verbo

[o] *o*	*în port. o*	[u] *u*	*în port. u*
corp	corpo	grup	grupo
om	homem	studiază	estuda

|> 1. În poziţie iniţială, vocala *e* se pronunţă i̯e:

eu[i̯eu̯] — eşti[i̯eʃtˀ]
el[i̯el] — este[i̯este]

|> 2. În cuvinte noi, în neologisme, se pronunţă totuş: *e*.

elev[elév] — exerciţiu [egzertʃítsi̯u]
eră[érə] — experienţă [eksperiéntsə]

B. 1. *Citiți de mai multe ori.*
2. *Selecționați cuvintele accentuate pe ultima silabă.*
3. *Dictați aceste cuvinte.*

[tʃ]	ce	acela	accent	francez	face
[tʃ]	ci	aici	cinematograf	ciocolată	cine?
[t]	t	interesant	pat	sat	șapte
[ts]	ț	dicționar	lecție	țară	naționalitate

III. *P r o n u n ț r e a:* Indicativul Prezent.

Conj. I		*Conj. II*	*Conj. III*	
adún	lukréz	tak	fak	merg
adún'	lukréz'	tatʃ'	fatʃ'	merdʒ'
adúnə	lukr̯eázə	tátʃe	fátʃe	mérdʒe
adunəm	lukrəm	tətʃém	fátʃem	mérdʒem
adunáts'	lucráts'	tətʃéts'	fátʃest'	mérdʒets'
adúnə	lukr̯eázə	tak	fak	merg

Conjugarea IV

aúd	vorbésk	kobór	hotərəsk
aúz'	vorbéʃt'	kobór'	hotərəʃt'
aúde	vorbéʃte	kobo̯árə	hotərəʃte
auzím	vorbím	koborîm	hotərîm
auzíts'	vorbíts'	koborîts'	hotərîts'
aúd	vorbésk	kobo̯árə	hotərəsk

IV. *V o c a b u l a r*

a adăuga [adəugá]	acrescentar
aduna [aduná]	recolher
a afla [aflá]	achar
a apărea [apərr̯eá]	aparecer
a auzi [auzí]	escutar
a bate [báte]	bater
a cădea [kədr̯eá]	cair
a cere [tʃére]	pedir
a chema [ḱemá]	chamar
a citi [tʃiti]	ler
a cînta [kîntá]	cantar
a coborî [koborî]	descer
a compune [kompúne]	compor
conjugarea [konʒugár̯ea]	a conjugação
a copia [kopiiá]	copiar
a cunoaște [kuno̯áʃte]	conhecer
dacă [dákə]	se
a dejuna [deʒuná]	lanchar
a dispărea [dispərr̯eá]	desaparecer
a dori [dorí]	desejar

a dormi [dormí]	dormir
a dura [durá]	durar
a face [fátʃe]	fazer
fiecare [fiẹkáre]	cada um, uma
a guverna [guverná]	governar
a hotărî [hotərí]	decidir
indicativul prezent [indikatívul] [prezént]	presente do indicativo
a intra [intrá]	entrar
a izvorî [izvorî]	surgir, nascer
a închide [ínkíde]	fechar
a întreba [întrebá]	perguntar
a înțelege [întselédʒe]	entender
a învăța [învətsá]	aprender
a lăsa [ləsá]	deixar
a lega [legá]	amarrar
a lucra [lukrá]	trabalhar
a merge [mérdʒe]	andar
a mulțumi [multsumí]	agradecer
observație [observátsiẹ]	observação
a omorî [omorî]	matar
a plăcea [plətʃá]	agradar, gostar
a plăti [plətí]	pagar
a pronunța [pronuntsá]	pronunciar

a pune [púne]	pôr
a rămîne [rəmîne]	ficar
a răspunde [rəspúnde]	responder
a ruga [rugá]	pedir, rogar
a rupe [rúpe]	romper
sat [sat]	aldeia
a scădea [skədẹá]	deduzir
a serie [skríẹ]	escrever
a spune [spúne]	dizer
a studia [studiẹá]	estudar
a sufla [suflá]	soprar
a tăcea [tətʃá]	calar(se)
a tăia [təẹá]	cortar
a termina	terminar
a tîrî	arrastar
a trece [trétʃe]	passar
a umple, var. *umplea* [úmple]	encher
a urî	odiar
uşă [úʃə]	porta
a vedea [vedẹá]	ver
a veni [vení]	vir
a vinde [vínde]	vender
a visa [visá]	sonhar
a vizita [vizitá]	visitar
a vorbi [vorbí]	falar

LECȚIA NOUĂ A NOUA 9

I. *GRAMATICA*

A. *Perfectul compus: am fost, am avut, am adunat*

a fi			*a avea*	
am fost			am avut	
I	II	III		IV
a aduna	*a tăcea*	*a face*	*a merge*	*a auzi*
-at	*-ut*	*-ut*	*-s* *	*-it, -ît*
			mers	auzit
am adunat	tăcut	făcut	înțeles	dormit
ai cîntat	văzut	bătut	închis	venit
a rugat	apărut	cerut	răspuns	citit
am pronunțat	scăzut	cunoscut	scris	plătit
ați învățat		trecut	pus	coborît
au adăugat		vîndut	spus	hotărît
întrebat		-t *	dus	omorît
		rupt	adus	tîrît
			rămas	

|> Perfectul compus se construiește cu verbul *a avea* (auxiliar), *am, ai, a...* și cu participiul trecut: *am adunat, am făcut, am văzut.*

|> Pentru exprimarea trecutului este forma cea mai uzuală.

B. *Conjugați la perfectul compus următoarele verbe:* a fi, a avea, a întreba, a vedea, a apărea, a cere, a vinde, a scrie, a duce, a aduce, a veni, a auzi, a citi, a hotărî a cînta, a ruga, a învăța a tăcea, a face.

---

* Antes do sufixo *-s* desaparece a consoante final do radical: *a merge* > *mers.* O mesmo acontece antes do sufixo *-t*: *a frînge* > *frînt,* mas: *a rupe* > *rupt.*

II. *Structuri de timp*

zi					noapte		
ieri dimineaţă de dimineaţă			azi, astăzi prînz, amiază la prînz			mîine seară diseară aseară	
ieri azi mîine	(de) dimineaţă		ieri azi mîine	la prînz		ieri astă mîine	seară
Ce oră e ? Cît e ceasul ?			E ora opt.				

III. *Fonetica şi pronunţarea*

A. *Vocale şi semivocale*

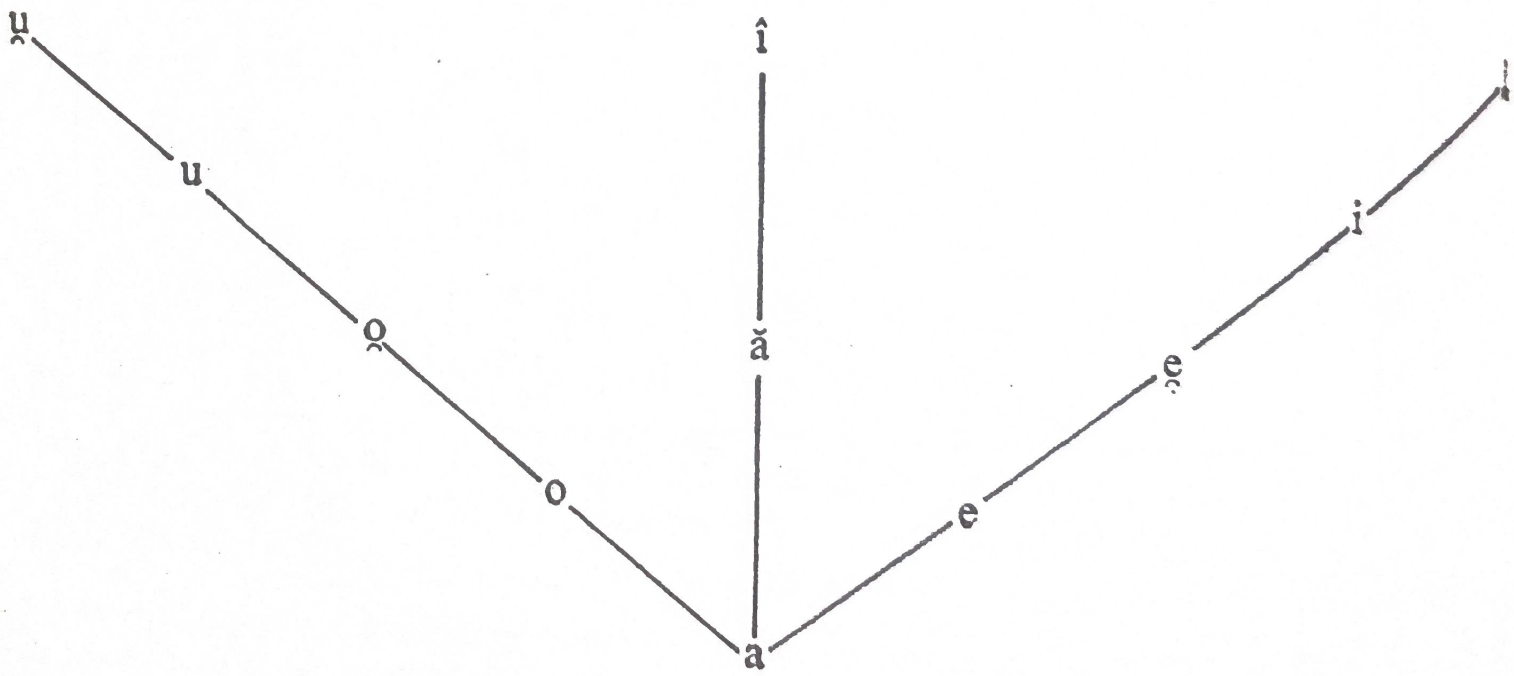

|> Limba română are patru semivocale: e, i, o, u.

Aceste semivocale pot forma diftongi descendenţi şi ascendenţi.

B. *Diftongii*

Diftongi descendneţi			*Diftongi ascendenţi*	
		formaţi cu *e̯*		
			ferea̯stră	e̯a
			stea̯	
			vreo̯dată	e̯o
		formmaţi cu *i̯*		
dai̯	ai̯		i̯ad	i̯a
cai̯			i̯arbă	
			i̯arnă	
răi̯	ăi̯			
căi̯ (pl.)				
pîi̯ne	îi̯			
lei̯	ei̯		femei̯e	i̯e
			i̯erni (pl.)	
ştii̯ (2.ª)	ii̯			
copii̯				
noi̯	oi̯		i̯od	i̯o
doi̯				
spui̯	ui̯		i̯ute	i̯u
cui̯				
nu-i̯				
lui̯				
		formaţi cu *o̯*		
			o̯ameni	o̯a
			mo̯ară	
		formaţi cu *u̯*		
dau̯	au̯		ziu̯a	u̯a
stau̯				
rău̯	ău̯		dou̯ă	u̯ă
			nou̯ă	
rîu̯	îu̯			
frîu̯				
leu̯	eu̯			
meu̯				
tîrziu̯	iu̯			
ştiu̯				
tablou̯	ou̯			
stilou̯				
continuu̯	uu̯			

9. La ce oră v-aţi sculat azi?
Azi m-am sculat la şase.

10. Cît e ceasul?
E ora unu.

VI. *D i c t a r e*

Dictaţi lectura "Ion Creangă".

VII. *V o c a b u l a r*

acasă [akásə] èm casa
a ajunge [aʒúndʒe] chegar
amiază [amʲ̯ázə] meio dia
anul [ánul] o ano
aseară [aseárə] ontem de tarde
atent [aténț] atento
azi, astăzi [azʲ, ástəzʲ] hoje
ascendenţi [astʃendénțsʲ] ascendentes
cai (pl. de la *cal*) [kaʲ̯] cavalos
căi (pl. de la *cale*) [kəʲ̯] caminhos, vias
ceasul [tʃásul] relógio, hora
clasic [klásik] clássico
continuu [contínuu̯] contínuo
copii [kopíʲ̯] crianças
cui 1. *sub.* [kuʲ̯] prego, cravo 2. *pr. rel.* a quem
a da [da] dar
dau (1.ª sg.)
dai (2.ª sg.)
[dau̯, daʲ̯]
descendenţi [destʃendénțsʲ] descrescentes,
diftongi [diftóndʒʲ] diftongos
dimineaţă [dimiⁿeátsə] manhã
de dimineaţă de manhã
deseară [deseárə] de tarde
după aceea [dúpə atʃéⁿa] depois (disto)
expoziţie [ekspozítsiⁿe] exposição
film filme
fiind [fiínd] sendo
fiindcă [fiíndkə] porque
franţuzoaică [frantsuzo̯áⁱ̯kə] francesa
a frecventa [frekventá] freqüentar
frîu [fríu̯] freio
iad [ⁱ̯ad] inferno
iarbă [ⁱ̯árbə] capim
iarnă [ⁱ̯árnə] inverno
ieri [ⁱ̯erʲ] ontem
iod [ⁱ̯od] iodo
a iubi [ⁱ̯ubí] amar

iute [i̯úte]	ligeira
împreună [împreúnə]	junto
întîlnire [întîlníre]	encontro
întrunire [întruníre]	reunião
leu, lei [leu̯, lei̯]	1. leão, -oës 2. o nome da moeda romena
lui (pr. pers.)	dele
literatură [literatúrə]	literatura
lună [lúnə̯]	1. mês 2. lua
mi-au (dat) [mi̯au̯] (perf. comp.)	me (deram) (me hãr dado)
mîine [mîi̯ne]	amanhã
moară [moárə]	moinho
a muri (3.ª p.) [murít]	morreu
a naşte [náʃte]	nascer
natal [natál]	natal
nou, nouă [nou̯, nóu̯ə]	novo, -a
nu-i (nu e) [nui̯]	não é
oră	hora
ce oră e [tʃe órə e]	que hora é?
participiu [partitʃípiu̯]	particípio
pentru [péntru]	para
perfectul compus [perféktul kompús]	pret. perf. comp.
pîine [pîine]	pão
popular [populár]	popular
preot [préot]	sacerdote, padre
a pricepe [pritʃépe]	entender
prînz [prînz]	almoço
program [prográm]	programa
puteau [puteáu̯]	podiam
rău, răi [rəu̯, rəi̯]	mau, maus
seară [seárə]	tarde
seminar [seminár]	seminário
a servi [serví]	servir
a se scula [skulá]	se levantar
sociologie [sotʃiolodʒíi̯e]	sociologia
spirit [spírit]	espírito
(tu) *spui* [spui̯]	digas
(*eu*) *stau* [stau̯]	sento
(*tu te*) *suiai* [sui̯ái̯]	subias
ştiu, ştii [ʃtiu, ʃtii̯]	sei, sabes
tăiai, tăiau [tə i̯ái̯, tə i̯áu̯]	cortavas cortavam
tîrziu [tîrzíu̯]	tarde
a trăi [trəí]	viver
a trece [trétʃe]	passar
trecut [trekút]	passado
triftongi [triftóndʒ[1]]	triftongos
uzual [uzuál]	usual
cea mai uzuală [tʃa mai̯ uzuálə]	a mais usual
vedeai [vede i̯ái̯]	vias
viitoare [viitoáre]	futura
vreau [vre̯au̯]	quero
vreodată [vre̯odátə]	alguma vez, nunca

sută, sute [súte]	cem	*1837* *o mie optsute treizeci şi şapte* [o mi̯e optsúte trei̯zétʃ' ʃi ʃápte]
mie, mii [mi̯e, mii̯]	mil	
52 *cinzeci şi doi* [tʃinzétʃ'ʃi doi̯]		*1889* *o mie optsute optzeci şi nouă* [o mi̯e optsúte optzétʃ' ʃi nóu̯ə]

LECȚIA A ZECEA — 10

I. *GRAMATICA*

A. *Viitorul și condiționalul*

Voi pleca mîine seară.	voi	+	*infinitivul*	[voi]
Voi sosi la orele opt.	vei		pleca	[vei]
Voi rămîne acolo două zile.	va		sosi	[va]
La întoarcere te voi vizita.	vom		vizita	[vom]
	veți			[vets^{i}]
	vor			[vor]

B. Aș pleca mîine, dacă nu aș fi ocupat.	aș	+	*infinitivul*	[aʃ]
	ai			[ai]
L-aș vizita pe Ion, dacă aș avea timp.	ar		pleca	[ar]
	am		vizita	[am]
Aș dori o informație.	ați		dori	[ats^{i}]
	ar			[ar]

|> Viitorul și condiționalul sînt timpuri compuse in limba română.

Traducerea primelor două propoziții de la paragraful I/B e următoarea:
Eu *partiria* amanhã, se não *estivesse* ocupado.
Eu *visitaria* João, se *tivesse* tempo.

|> În limba portugheză, imperfectul subjonctivului se opune condiționalului.

C. *Puneți verbele frazelor următoare la:*

a) *viitor,*
b) *viitor plural,*
c) *condițional,*
d) *condițional plural.*

De exemplu: Eu voi întreba dacă este acasă.
Noi vom întreba dacă sînt acasă.
Eu aș întreba dacă este acasă.
Noi am întreba dacă sînt acasă.

1. Eu întreb dacă este acasă.
2. Eu vizitez un prieten.
3. Eu lucrez cu Aurel.
4. Eu studiez portugheza.
11. Tu vii la ora două.
12. Tu rămîi în casă.
13. Tu citești jurnalul.
14. Tu faci programul de luni.

5. Eu dejunez la ora unu.
6. Eu bat la poartă.
7. Eu cer o informație.
8. Eu aduc o carte.
9. Eu scriu un bilet.
10. Eu închid ușa.
15. Tu scrii o scrisoare.
16. El pleacă de dimineață.
17. El duce un pachet lui Ion.
18. El sosește la orele zece.
19. El vorbește cu Ion.
20. El aduce o scrisoare.

D. *Conjugați la perfectul compus și la condițional următoarele verbe*: a fi, a avea, a cere, a scrie, a întreba, a spune, a aduce.

E. *Formați negativul frazelor de la paragraful C/I.*

De exemplu: 1. *Perfectul compus*: Eu nu am întrebat dacă...
2. *Viitorul*: Eu nu voi întreba dacă...
3. *Condiționalul*: Eu nu aș întreba dacă...

II. *Genitivul și dativul.*

A. Forma nearticulată.

	masculin		*neutru*		*feminin*		
N. Ac.	un	elev	un	cuvînt	o	carte	
G.D.	unui	elev	unui	cuvînt	unei	cărți	<
		domn		jurnal		case	
		brazilian		nume		zile	
Plural							la feminin, forme identice.
N. Ac.	niște	elevi	niște	cuvinte	niște	cărți	< G./D. = Pl.
G.D.	unor	elevi	unor	cuvinte	unor	cărți	
		domni		jurnale		case	
		brazilieni		nume		zile	

B. *Formați genitivul singular și plural.*

Carte, fereastră, stea, iarnă, pîine, domn, măr, cîine, leu, om, zi, tablou, teatru, jurnal, exercițiu, birou, oraș, drum.

De exemplu: unei cărți, unei pîini, unui leu, unui exercițiu, pl. unor cărți, unor pîini, unor lei, unor exerciții.

C. Citiți de mai multe ori, pînă obțineți o lectură fluidă, frazele de la paragraful C/I.

III. *Adjectivul*

A. *Adjective cu patru forme.*

Singular			*Plural*
M. bun	*ϕ*	*i*	buni
F. bună	*-ă*	*-e*	bune
frumos			frumoşi
frumoasă			frumoase
M. negru	*-u*	*-i*	negri
F. neagră	*-ă*	*-e*	negre
simplu			simpli
simplă			simple
M. greu	*-eu*	*-i*	grei
F. grea	*-a*	*-le*	grele
rău			răi
rea			rele

Adjectivele cu patru forme sînt cele mai numeroase.

Desinenţa *-u*, survine cînd radicalul adjectivului se termină in oclusivă cu laterală sou vibrantă.

Uneori radicalul adjectivului prezintă modificări fonetice: *negru, neagră; frumos, frumoasă.*

Cîteva adjective terminate în *-u*, formează femininul în *-a* în loc de *-ă.*

Flexiunea femininului acestor adjective e asemenea cu a substantivelor terminate în *-ea*: *stea.*

Un prieten bun. — Niște prieteni buni.

O prietenă bună. — Niște prietene bune.

Un băiat frumos. — Niște băieți frumoși.

O fată frumoasă. — Niște fete frumoase.

Un cal negru. — Niște cai negri.

O iapă neagră. — Niște iepe negre.

Un om simplu. — Niște oameni simpli.

O femeie simplă. — Niște femei simple.

Um om rău. — Niște oameni răi.

O femeie rea. — Niște femei rele.

B. *Adjective cu trei forme.*

	sg.		pl.	
M.	mic	*ϕ*	*-i*	mici
F.	mică	*-ă*	*-i*	mici
	adînc			adînci
	adîncă			adînci
	românesc			românești
	românească			românești
M.	cenușiu	*-u*	*-i*	cenușii
F.	cenușie	*-e*	*-i*	cenușii
	roșu			roșii
	roșie	*-ie*		roșii
M.	silitor	*-ϕ*	*-i*	silitori
F.	silitoare	*-e*	*-e*	silitoare
	muncitor			muncitori
	muncitoare			muncitoare
	folositor			folositori
	folositoare			floositoare

Aparțin la această categorie:

Numeroase adjective terminate în *-c*, sau *-g:*
mic, omenesc, românesc, drag, lung.

Adjectivele terminate în *-iu* și adjectivul *roșu.*

Adjectivele terminate în *-tor.* Aceste adjective fac femininul in *-toare* și sînt derivate de la verbe:
a folosi - folositor.

Un băiat mic. — Niște băieți mici.
O fată mică. — Niște fete mici.

Un cuvînt românesc. — Niște cuvinte românești (*n.*)
O vorbă românească. — Niște vorbe românești.

Un perete roșu. — Niște pereți roșii.
O floare roșie. — Niște flori roșii.

Un elev silitor. — Niște elevi silitori.
O elevă silitoare. — Niște eleve silitoare.

|> Desinența *-i* (pl.) are valoare de sunet surd, sau de semivocală:

a) -i [-ʲ] mici [mitsʲ], românești [romînéʃtʲ], cînd adjectivul se termină la m. sg. într-o consoană.

b) -i [-i̯] cenușii [tʃenuʃíi̯], roșii [roʃii̯], cînd adjectivul se termină la m. sg. în *-iu.*

Desinența *-ie* se pronunță *-ii̯e*: *cenușie* [tʃenuʃíi̯e], *roșie* [róʃii̯e].

C. *Adjective cu două forme.*

	sg.		pl.
M.	vechi	-i	-i	vechi
F.	veche	-e	-i	vechi
M.	precoce	-e	-i	precoci *
F.	precoce	-e	-e	precoce
M.	vioi	-ϕ	-ϕ	vioi
F.	vioaie	-e	-e	vioaie
M.	verde	-e	-i	verzi
F.	verde	-e	-i	verzi

Fac parte din această categorie:

Adjectivele terminate la *masculin* în *-chi* [ḱ], sau *-ui* [uı̯] *gălbui.*

Adjectivele terminate la *masculin* în *-ce*: *precoce.*

Adjectivele terminate în *-i* [-ı̯]: *vioi* [vióı]

Adjectivele terminate în *-e*: *tare, verde.*

Un prieten vechi. — Niște prieteni vechi.
O prietenă veche. — Niște prietene vechi.

Un copil precoce. — Niște copii precoci.
O fată precoce. — Niște fete precoce.

Un român vioi. — Niște români vioi.
O româncă vioaie. — Niște românce vioaie.

Un arbore verde. — Niște arbori verzi.
O frunză verde. — Niște frunze verzi.

D. *Adjective cu o singură formă (invariabile).*

M.F.	gri	gri
	roz	roz
	cumsecade	cumsecade
	asemenea	asemenea

Aceste adjective sînt puțin numeroase și sînt neologisme (referitoare la culori): *gri, roz, etc.*

Uneori provin din propoziții (*cumsecade*) sau din adverbe (*asemenea*).

* În limba literară, *precoce* e invariabil.

Un costum gri. — Niște costume gri.
O rochie gri. — Niște rochii gri.

Un om cumsecade. — Niște oameni cumsecade.
O femeie cumsecade. — Niște femei cumsecade.

Asemenea om. — Asemenea oameni.
Asemenea femeie. — Asemenea femei.

IV. *Genitivul și dativul adjectivelor.*

A.

Singular			*Plural*	
M./N.Ac.	un	băiat frumos	niște	băieți frumoși
G.D.	unui		unor	
F./N.Ac.	o	fată frumoasă	niște	fete frumoase
G.D.	unei	fete frumoase	unor	
N./N.Ac.	un	oraș frumos	niște	orașe frumoase.
G.D.	unui		unor	

|> Cînd adjectivul acompaniază un substantiv masculin, nominativul și acuzativul sînt asemenea cu genitivul și dativul. N. Ac. = G.D.

Cînd adjectivul acompaniază un substantiv feminin, genitivul și dativul sînt asemenea cu pluralul. G.D. sg. = Pl.

Adjectivele care acompaniază un substantiv neutru, se orientează la singular după forma masculinului și la plural după forma femininului.

B. *Formați genitivul/dativul singular și plural.*

De exemplu: 1. Unui francez cunoscut. Unor francezi cunoscuți.
7. Unei lecții dificile. Unor lecții dificile.

1. Un francez cunoscut.
2. Un prieten bun.
3. Un elev silitor.
4. Un profesor distins.
5. Un băiat inteligent.
6. Un om preocupat.

7. O lecție dificilă.
8. O casă frumoasă.
9. O pronunțare exactă.
10. O carte recentă.
11. O vizită agreabilă.
12. O zi plăcută.

13. Un cuvînt potrivit.
14. Un jurnal recent.
15. Un drum greșit.
16. Un răspuns inteligent.
17. Un teatru modern.
18. Un oraș frumos.

Formele genitivului și dativului sînt următoarele:

Masculin: cunoscut, cunoscuți; bun, buni; silitor, silitori; distins, distinși; inteligent, inteligenți; preocupat, preocupați.
Feminin: dificile, dificile; frumoase, frumoase; exacte, exacte; recente, recente; agreabile, agreabile; plăcute, plăcute.
Neutru: potrivit, potrivite; recent, recente; greșit, greșite; inteligent, inteligente; modern, moderne; frumos frumoase.

C. *Citiți de mai multe ori următoarele propoziții:*

1. Acolo este casa unui profesor.
2. El este prietenul unui român.
3. Am învățat cu el pronunțarea unor cuvint.
4. Am încercat traducerea unor expresii.
5. Am citit împreună o carte recentă.

V. *Dictare*

Dictați propozițiile de mai sus, paragraful C / IV.

VI. *Pronunțarea*

[h]	h	haină [háinə]	psihologie [psiholoʒíie]	hotărî [hotərî]	hotar [hotár]	arheologie [arheoloʒíie]
[k]	c	sculat [skulát]	acasă [akásə]	cu [ku]	școală [ʃkoálə]	clasic [klásik]
[ḱ, k]	*k*	kilogram [ḱilográm]	kilometru [ḱilométru]		Kogălniceanu [kogəlniʧánu]	
[ks] [gz]	*x*	extern [ekstérn]	expoziție [ekspozítsiie]	sex [seks]	lexic [léksik]	exemplu [egzémplu]

VII. *Vocabular*

acompaniază (3.ª s.) [akompaniázə]	acompanha	*categorie* [kategoríie]	categoria
adînc, -ă [adînk]	profundo	*cîteva adjective* [kîtevá adʒectíve]	alguns adjectivos
agreabil [agreábil]	agradável	*compuse* [kompúse]	compostos
arheologie [arheolodʒíie]	arqueologia	*condiționalul* [konditsionálul]	o futuro do pretérito
asemenea [asémenea]	semelhante, parecido	*costum, costume* [kostúm, kostúme]	terno, -os
bun, -ă [bun, búnə]	bom	*culoare, culori* [kuloáre, kulór¹]	cor, cores

cumsecinde [kumsekínde]	conveniente
cunoscut, -ă [kunoskút]	conhecido, -a
desinență [desinéntsə]	desinência
drag, -ă [drag, drágə]	caro, querido
exact [egzákt]	exato, -a
extern [ekstérn]	externo
flexiune [fleksiúne]	flexão
folositor, -oare [folositór]	útil
a forma [formá]	formar
frumos, -oasă [frumós, frumoásə]	belo, formoso
gălbui, gălbuie [gəlbúi̯, gəlbúi̯e]	amarelado
genitiv [dʒenitív]	genitivo
gri [gri]	cinza
haină [háinə]	paletó
hîrtie [hîrtíi̯e]	papel
identice [idéntitʃe]	identicas
informație [informátsii̯e]	informação
inteligent [intelidʒént]	inteligente
împreună [împreúnə]	junto
a încerca [întʃerká]	tentar
întoarcere [întoártʃere]	volta, regresso
lexic [léksik]	léxico
lung, -ă [lung]	longo, cumprido
mic, -ă [mik, míkə]	pequeno, -a
modern, -ă [modérn]	moderno, -a
modificare, -dri [modifikáre, -ər[1]]	modificação, modificações
muncitor, -oare [muntʃitór, -o̯áre]	trabalhador,
omenesc [omenésk]	humano
a se opune [opúne]	se opor
a se orienta *se orientează* (3.ª) [orientá] [orientə́ázə]	se orientar
paragraf, -ul [paragráful]	(o) parágrafo
plăcut,-ă [pləkút, -ə]	agradável
precoce [prekótʃe]	precoce
preocupat, ă [preokupát, -ə]	preocupado
primelor [primelor]	dos primeiros
propoziție, -ii [propozítsi̯e, -i̯i]	oração, ões
a proveni *provin* (3.ª p.) [provení, provín]	provir
psihologie [psihołodʒii̯e]	psicologia
radical [radikál]	radical
rău, rea [rəu, rə̨a]	mau, má
recent, -ă [retʃént, -ə]	recente
rochie [rókii̯e]	vestido
românesc [romînésk]	romeno
roșu, roșie [róʃu, róʃii̯e]	vermelho
roz [roz]	rosado, róseo
sex [seks]	sexo
silitor, -oare [silitór, -o̯áre]	estudioso, aplicado
simplu, -ă [símplu, -ə]	simples

singur, -ă	sozinho	*vechi, veche*	antigo
[síngur, -ə]		[veḱ[1], véḱe]	
sunet surd	som mudo	*verde, verzi*	verde, -s
[súnet surd]		[vérde, vérz[1]]	
a surveni	sobrevir,	*a veni*	vir
survine (3.ª sg.)	acontecer	(*tu*) *vii* (2.ª)	
[survení]		[ven'í]	
[survíne]		[vi̯i]	
tare	duro	*vioi, vioaie*	vivo, esperto
[táre]		[vió̯i, vio̯ái̯e]	

LECȚIA UNSPREZECE
A UNSPREZECEA

I. *GRAMATICĂ*

A. *Articolul hotărît*

Genitivul și Dativul	Masculin	*-(u) lui*	Substantivele terminate în consoană. sau *-i*.
	Neutru	*-lui*	Toate celelalte.

Singular

unui	elev	elevului	unui	cuvînt	cuvîntului
	domn	domnului		dicționar	dicționarului
	brazilian	brazilianului		jurnal	jurnalului
	tei	teiului			
unui	perete	peretelui	unui	nume	numelui
	peşte	peştelui		exerciţiu	exerciţiului

Feminin: *-i* — Substantive terminate la G.-D. nearticulat în *-ii*; *-ei*

unui	cărți	cărți*i*	unei	lecții	lecți*ei*
	doamne	doamne*i*		expresii	expresi*ei*
	case	case*i*		familii	famili*ei*

Plural *-lor*

unor	elevi	elevi*lor*	unor	cărți	cărți*lor*
	pereți	pereților		case	caselor
	cuvinte	cuvintelor		lecții	lecțiilor
	nume	numelor		familii	familiilor

B. *Genitivul și dativul numelor proprii: lui Ion — a João, de João.*

1. Te rog, dă această carte *lui* Ion.
2. Casa *lui* Petre este de vînzare.

|> Articolul *lui* se pune înaintea numelor proprii masculine.
|> Observaţi diferenţa:

1. Te rog, dă această carte prietenu*lui* meu.
2. Casa cunoscutu*lui* meu este de vînzare.

|> Numele proprii feminine urmează norma substantivelor comune:

1. Te rog, dă această carte Mari*ei*.
2. Casa Ioa*nei* este de vînzare.

C. *Articularea Adjectvului*

Singular

N. Ac. scritorul cunoscut	cunoscutul scriitor
G. D. scriitorului cunoscut	cunoscutului scriitor

Plural

N. Ac. scriitorii cunoscuţi	cunoscuţii scriitori
G. D. scriitorului cunoscut	cunoscuţilor scriitori

|> a) *Adjectivul după substantiv e construcţia cea mai uzuală. El rămîne nearticulat.*
b) *Adjectivul înainte de substantiv se articulează şi substantivul rămîne nearticulat.*

D. 1. *Citiţi frazele următoare.*

2. *Formaţi pluralul. De exemplu*: Acestea sînt cărţile lui Ion
3. *Formaţi întrebări şi răspunsuri. De exemplu:*
Care este cartea lui Ion? — Aceasta este cartea lui Ion
4. *Un elev întreabă şi altul răspunde.*

1. Aceasta este cartea lui Ion.	Care?
2. Aceea este cartea lui Grigore.	Care?
3. Acesta este dicţionarul profesorului.	Care?
4. Caietul elevului este pe masă.	Unde?
5. Răspunsul Mariei este exact.	Cum?
6. Acela este automobilul jurnalistului.	Care?
7. El se duce la teatru.	Unde?
8. Asistă la reprezentarea piesei lui Caragiale.	La ce? (asistă)
9. Reprezentarea piesei durează două ore.	Cît?
10. După aceea, se duce la conferinţa profesorului.	Cînd?
11. Conferinţa durează o oră.	Cît?

E. *Excepţii dela normele de mai sus:*

|> 1. Uneori adjectivul înaintea substantivului nu se articulează.
De exemplu: Frumos copil e Grigore!

2. Uneori nu se articulează nici substantivul nici adjectivul.
De exemplu: Ion are copii frumoşi
El a scris cărţi interesante.

II. *Pronunţarea*

a) *e cu valoare de diftong.* *e = i̯e*

familie	[famíli̯e]
expresie	[exprési̯e]
lecţie	[léktsi̯e]
ianuarie	[i̯anu̯ári̯e]

e precedat de *-i*, se pronunţă *-ie:*
famíli̯e
În celelate cazuri, se scrie şi se pronunţă *-ie:*

femeie	[femé̯e]
caiet	[cai̯ét]

b) *a cu valoare de diftong.* *a = i̯a*

România	[romîní̯a]
familia	[famíli̯a]
staţia	[státsi̯a]
hîrtia	[hîrtí̯a]

a are valore de diftong cînd é precedat de i: România [-i̯a].

c) *ei* cu valoare de triftong *ei = i̯ei*
eu cu valoare de triftong *eu = i̯e̯u*

ei	[i̯ei]
eu	[i̯e̯u]
familiei	[famíli̯ei]
staţiei	[stáţi̯ei]

III. *Denumiri pentru noţiuni de timp*

Zilele săptămînii

luni	[lunʲ]
marţi	[martsʲ]
miercuri	[mi̯érkurʲ]
joi	[ʒoi̯]
vineri	[vinérʲ]
sîmbătă	[sîmbətə]
duminică	[dumínikə] *sau* dúminikə

Anotimpurile

primăvară	[primə́vărə] *sau* [vărə] [príməvarə]
vară	
toamnă	[to̯ámnə]
iarnă	[i̯árnə]

Lunile

ianuarie	[i̯anu̯ári̯e]
februarie	[febru̯ári̯e]
martie	[mártsi̯e]
aprilie	[aprílsi̯e]
mai	[mai̯]
iunie	[iúni̯e]
iulie	[i̯úli̯e]
august	[á̯ugust]
septembrie	[septémbri̯e]
octombrie	[októmbri̯e]
noiembrie	[noi̯émbri̯e]
decembrie	[detʃémbri̯e]

IV. *Lectură* — *Anul şcolar*

Toamna este un anotimp frumos. Este anotimpul fructelor şi al cerealelor. Vara este un anotimp călduros. Lunile de vară sînt, iunie, iulie şi august. Lunile de iarnă sînt decembrie, ianuarie şi februarie.

Anul şcolar începe în luna septembrie şi durează pînă în luna iunie. Programul şcolar prevede cinci lecţii în fiecare zi, de la orele opt şi pînă la ora unu. Marţi şi joi sînt prevăzute, după amiază, două lecţii pentru limbile străine.

Sîmbăta şi duminica sînt zile de repaus. În aceste zile lumea se duce la biserică, la cinematograf, la teatru sau la întruniri.

V. *Traduceţi în limba română:*

1. Este é o livro de João.
2. Aquele é o livro de Grigore.
3. Este é o dicionário do professor.
4. O caderno do aluno está na mesa.
5. A resposta de Maria está correta.
6. Este é o automóvel do jornalista.
7. Ele vai ao cinema.
8. Ele assiste à representação da peça (de teatro) de Caragiale.
9. A representação da peça dura duas horas.
10. Depois ele vai à conferência do professor.
11. A conferência dura uma hora.

VI. *Vocabular*

anotimp [anotímp]	estação	*hîrtíe* [hîrtíie]	papel
biserică [bisérikə]	igreja	*înainte* [înaínte]	adiante
în celelalte cazuri [kázur^{i}]	nos outros casos	*înapoi* [înapói]	atrás
călduros [kəldurós]	quente	*începe* [întʃépe]	começar
cereale [tʃereále]	cereais	*întrunire* [întruníre]	reunião
cerealelor [tʃereálelor]	dos cereais	*lumea* [lúmea]	a gente
excepţie [ekstʃéptsiie]	exceção	*piesă, piesei* [piésə, piései]	peça
fruct [frukt]	fruto	*prevede* (3.ª sg.) [prevéde]	prevê
fructelor [frúktelor]	das frutas	*prevăzute* [prezəzúte]	previstas

programul [prográmul]	o programa	*staţie* [státsiie]	estação
repaus [repáus]	descanso	*tei* [tei]	tília
reprezentare [reprezentáre]	representação	*de vînzare* [vînzáre]	para vender
scritor [skriitór]	escritor		

LECȚIA DOISPREZECE
A DOUASPREZECEA 12

I. *GRAMATICA*

A. *Genul*

Masculin

1.2. Om, bărbat, cal, bou, român, italian.	1. Nume terminate în *-u, -e* și în *consoană.*
	2. Ființe de sex masculin.
3. arvore, pom, nuc, cireș, măr.	3. Nume de arbori și pomi.
4. ianuarie, februarie...	4. Numele lunilor.
5. a, b, c, d...	5. Literele alfabetului.

Feminin

1. apă, lumină, vară, casă, cafea, stea, zi, cruce, avere, veste, voie. *Excepții:* tată, popă, șarpe, pește, strugure, arbore, pepene, perete, frate, rege. (sînt masculine).	1. Numele terminate în vocală: *ă a eá i e*
2. româncă, femeie, vacă.	2. Fiinnțe de sex feminin
3. nucă, cireașă, pară, prună, piersică, banană, lămîie. *Excepții:* măr (neutru), strugure (masc.)	3. Numele fructelor.
4. iarnă, primăvară, vară, toamnă, lună, săptămînă, zi, noapte, seară, secundă, luni, marți... *Excepții:* minut (neut.).	4. Diviziuni de timp.

Neutru

1.2. lucru, creion, caiet, scaun, pat, telefon, pian, cadou.	1. Nume terminate în consoană sau în *-u.*
	2. Obiecte.
3. gînd, cuvînt, adevăr, auz, dor, pacat.	3. Cuvinte abstracte.
4. măr.	4. Unicul nume de fruct care aparține genului neutru.

B. *G e n u l.* Distincţia după articol. Tablou recapitulativ.

Masculin

Caracteristica	*un*	*sg.* art. nehotărît: *un* pom frumos.
	-i	*pl. art. hotărît*: pomii frumoşi.

Feminin

Caracteristica	*o*	*sg.* art. nehotărît: *o* casă frumosă.
	-le	*pl.* art. hotărît: case*le* frumoase.

Neutru

Caracteristica	*un*	*sg.* art. nehotărît: *un* oraş frumos.
	-le	*pl.* art. hotărît: oraş*ele* frumoase.

C. G e n u l. Recunoaşterea cu ajutorul numeralelor *un, o* şi *doi, două.*

Masculin	*sg.*	un pom	*pl.*	doi pomi
Feminin		o casă		două case
Neutru		un oraş		două oraşe

D. *F o r m a r e a f e m i n i n u l u i*

Masculin	*Feminin*
1. *consoană, -u*	*-ă*
bibliotecar	bibliotecară
prieten	prietenă
socru	soacră
3. *-tor*	*-toare*
scriitor	scriitoare
cititor	cititoare
5. *naţiunea şi numele unor animale. -oaică*	
englez	englezoaică
francez	franţuzoaică
leu	leoaică
lup	lupoaică

Masculin	*Feminin*
2. *titluri de noblețe*	*-(ea)să*
baron	baroneasă
prinţ	prinţesă
4. *-el*	*-ea*
viţel	viţea
purcel	purcea
6. *-ean(naţiunea..)-că*	
-an	
-în	
muntean	munteancă
oltean	olteancă
român	româncă
pui	puică
italian	italiancă

7. -	*-easă*	8. -	*-iţă, ină*
-ar	*-ăreasă*	domn *	domniţă
împărat	împărătească	călugăr	călugăriţă
mire	mireasă	rege	regină
bucătar	bucătăreasă		

9.	*cuvinte diferite*
frate	soră
unchi	mătuşă
băiat	fată
tată	mamă

E. 1. *Formaţi genitivul şi dativul. De exemplu:* elevului, elevilor.
2. *Formaţi femininul. De exemplu:* elevă, prietenă.
3. *Formaţi genitivul şi dativul. De exemplu:* elevei, elevelor.

Elev, prieten, tînăr, nuc, alun, prun *(ultimile trei cuvinte desemnează, la feminin, fructul acestor pomi),* european, italian, francez, englez, suedez, împărat, rege, scriitor, călugăr, tată, frate, unchi, om, băiat. **

II. *Accentul*

|> În cursul declinărilor accentul cade pe silaba radicalului, desinenţele rămîn neaccentuate.

óm	oámeni	cafeá	caféle
drúm	drúmuri	tablóu	tablóuri
bibliotecár	bibliotecárilor	oraş	oráşelor

III. *Lectură şi conversaţie*

a) *Citiţi propoziţiile de mai jos.*
b) *Formaţi întrebări şi răspunsuri.*
De exemplu: 1. Ce limbă cunoşti bine?
2. Ce limbă cunoaşteţi bine?

1. Cunosc bine limba franceză.	Ce?
2. Am învăţat limba franceză în şcoală.	Unde?
3. Nu am fost în Franţa.	Ai fost?
4. Doresc să mă duc în Franţa.	Unde doreşti (să te duci)?
5. Ştiu puţin româneşte.	Ştii româneşte?
6. Limba română nu este prea dificilă.	Cum?
7. Am început să studiez anul trecut.	Cînd?
8. Cunosc puţin şi limba engleză.	Ce (limbă mai cunoşti)?
9. Prefer să vorbim în limba română.	În ce?
10. Prefer limba română, ca să fac practică.	De ce?

---

* Com sentido de "principe" e não de "senhor".
** Parágrafo VI dá a chave desse exercício.
Nota — Para penetrar no sistema gramatical, recomenda-se duas, três leituras; não há necessidade de memorizar.

IV. *Dictare*

Dictaţi cele zece propoziţii de mai sus.

V. *Vocabular*

apă [apə]	água
auz [aúz]	ouvido
avere [avére]	riqueza
banană [banánə]	banana
baron [barón]	barão
bucătar [bukətár]	cozinheiro
ban [ban]	moeda divisionária, corresponde ao centavo
a cădea [kədeá]	cair
cadou [kadóu]	presente
cafea [kafeá]	café
călugăr [kəlúgər]	monge, frade
cititor [tʃititór]	leitor
cruce [krútʃe]	cruz
decurs [dekúrs]	decurso
dor [dor]	dor
fiinţă [fiíntsə]	ser
frate [fráte]	irmão
gînd [gînd]	pensamento
impresie [imprésiie]	impressão
lămîie [lmîie]	limão
lup [lup]	lobo
mamă [mámə]	mãe
mătuşă [mətúʃə]	tia
noblеţe [noblétse]	nobreza
noapte [noápte]	noite
obiecte [obiékte]	objetos
pară [párə]	pera
păcat [pəkát]	pecado
pepene [pépene]	melão
piersică [piérsikə]	pêssego
a prefera [preferá]	preferir
prinţ [prints]	príncipe
prună [prúnə]	ameixa
pui [pui]	frango
purcel [purtʃél]	porquinho, leitão
puţin [putsín]	pouco
radical [radikál]	radical
rege [rédʒe]	rei
salcîm [salkîm]	acácia
şarpe [ʃárpe]	serpente
secundă [sekúndə]	segundo
socru [sókru]	sogro
soră [sórə]	irmã
stejar [steʒár]	carvalho

strugure [strúgure]	uva	*veste* [véste]	notícia
tată [tátə]	pai	*viţel* [vitsél]	vitelo
titluri [títlur^{1}]	títulos	*voie* [vóje]	permissão
unchi [unk^{1}]	tio	*a vorbi* [vorbí]	falar
vacă [vákə]	vaca		

VI. *Cheia exerciţiului I/E.*

1. elevului, elevilor
preietenului, prietenilor
tînărului, tinerilor
nucului, nucilor
alunului, alunilor
prunului, prunilor
europeanului, europenilor
italianului, italienilor
francezului, francezilor
englezului, englezilor
suedezului, suedezilor
împăratului, împăraţilor
regelui, regilor
scriitorului, scriitorilor
călugărului, călugărilor
tatălui, taţilor
fratelui, fraţilor
unchiului, unchilor
omului, oamenilor
băiatului, băieţilor

2.

elevă	prună	suedeză	mamă
prietenă	europeancă	împărătească	soră
tînără	italiancă	regină	mătuşă
nucă	franţuzoaică	scriitoare	femeie
alună	englezoaică	călugăriţă	fată

3. elevei, elevelor
pritenei, prietenelor
tinerei, tinerelor
nucii, nucilor
prunei, prunelor
alunei, alunelor
europencei, europencilor
italiencei, italiencelor
franţuzoaicei, franţuzoaicelor
englezoaicei, englezoaicelor
suedezei, suedezelor
împărătesei, împărăteselor
reginei, reginelor
scriitoarei, scriitoarelor
călugăriţei, călugăriţelor
mamei, mamelor
surorii, surorilor
mătuşei, mătuşelor
femeii, femeilor
fetei, fetelor

LECȚIA TREISPREZECE
A TREISPREZECEA 13

I. *Expresii uzuale de timp și de loc.*

de cînd	pînă cînd	înainte(de)	pe urmă
de unde	pînă unde	mai întîi	apoi
		în primul rînd	în al doilea rînd
cîteodată	niciodată	zilnic	săptămînal
uneori	din cînd în cînd	acum	mai tirziu

II. *Lectură*

Joana și Stana

Ioana se scoală de dimineață. Mai întîi face baie, apoi se îmbracă și ia micul dejun. Zilnic pleacă de acasă la orele opt. Este studentă la medicină și trebuie să ajungă la facultate înainte de orele nouă. Ieri s-a întîlnit în autobuz cu prietena ei, Stana.

— De unde vii? întreabă Ioana.
— Vin de la lecția de limba portugheză. Studiez portugheza de la ora nouă pînă la ora zece și după aceea mă duc la bibliotecă.
— Te duci în fiecare zi la bibliotecă?
— Da, mă duc zilnic. Am o lucrare de făcut și e nevoie să consult diferite cărți portugheze și franceze.
— Vrei să dejunezi cu mine? După prînz mergem împreună la bibliotecă.
— Da, cu plăcere, însă trebuie să fiu la bibliotecă înainte de ora două.
— Bine, atunci să luăm autobuzul.
— De unde?
— Din Piața Senatului.
— De acord.

Ioana și Stana au dejunat împreună. Au mîncat o supă de carne și o mîncare de fasole verde. La desert au cerut compot de pere. În timpul prînzului, Ioana a vorbit despre logodnicul ei, Petre, și despre grădina din fața casei. Îi plac florile și se ocupă zilnic de grădină.

Stana a vorbit despre ultimile alegeri și despre alte chestiuni de actualitate. Studiază jurnalistica și este la curent cu evenimentele culturale și cu politica externă.

III. *Conversație*

A. *Citiți de mai multe ori lectura de mai sus. Pe urmă închideți cărțile. Profesorul formulează următoarele întrebări și elevii dau, pe cît posibil, două răspunsuri.*

1. Cînd se scoală Ioana?
2. La ce oră se duce la facultate?
3. Ce studiază Ioana?
4. La ce oră trebuie să ajungă la facultate?
5. Unde s-a întîlnit cu prietena ei, Stana?
6. De unde vine Stana?
7. Pentru ce se duce Stana la bibliotecă?
8. Despre ce a vorbit Ioana în timpul prînzului?
9. Ce studiază Stana?
10. Cu ce evenimente este Stana la curent?

B. *Conversaţie între elevi. Un elev întreabă şi altul răspunde.*

IV. *Puneţi frazele următoare la perfectul compus.*

1. Azi mă scol la ora şapte.
2. La ora nouă sînt la facultate.
3. De acasă şi pînă la facultate fac zece minute.
4. Azi învăţ cu prietenul meu Ion şi pe urmă deujnăm împreună.
5. Sînt la curent cu evenimentele politice şi culturale.
6. Ion pregăteşte o lucrare de economie.
7. De dimineaţă se duce la facultate, după amiază se duce la bibliotecă.
8. Diseară vizitează un prieten.

V. *Dictare*

Dictaţi cele opt fraze de mai sus.

VI. *Prepoziţii*

cu	*de*	*pînă*

Citiţi frazele următoare, cumpletîndu-le cu prepoziţiile indicate.

A. *Cu* (asocierea, instrument, modalitate, cantitate, conţinut).

1. Azi studiez . . . prietenul meu.
2. El scrie . . . creionul.
3. El mă tratează . . . indiferenţă. El a călătorit . . . avionul.
4. Merele se vînd . . . kilogramul.
5. Un pahar . . . vin.

B. *De* (cantitatea sau măsura, materia, cauza, scopul, autorul acţiunii).

1. O casă înaltă . . . trei metri.
2. Statuia aceasta este . . . bronz.
3. Această cutie e . . . lemn.
4. El n-a dormit. . . supărare.
5. A tremurat toată noaptea . . . frig.
6. Se pregăteşte . . . plecare.
7. Această carte e scrisă . . . doi autori.

C. *Pînă* (locul, timpul)

1. ... la Bucureşti a călătorit cu trenul.
2. Te aşteaptă ... mîine la orele cinci.
3. Trebuia să vină ... acum.
4. ... acasă a făcut zece minute.
5. ... luni nu pot să dau un răspuns.

VII. *Pronunţarea*

A.

b	d	f	l	m	n	p	r	t	v

|> Aceste consoane nu prezintă, în comparaţie cu limba portugheză, diferenţe esenţiale de pronunţie.

b	bun	bom	n	nu	não
d	dau	dou	p	pot	posso
f	fac	faço	r	oră	hora
l	floare	flor	t	timp	tempo
m	masă	mesa	v	voi	vós

B. *Consoane surde şi sonore*

|> Din punctul de vedere al sonorităţii (vezi tabloul de la începutul cărţii), consoanele se pot clasifica în felul următor:

a) *opt* consoane surde se opun la *opt* consoane sonore (16 consoane).
b) *două* consoane surde nu au corespondent sonor.
c) *patru* consoane sonore nu au corespondent surd.

a) *Oclusive*

surde/sonore			
p/b	pot/bot	[pot, bot]	posso, focinho
t/d	tai/dai	[tai̯, dai̯]	corto, dás
k/g	suc/sug	[suk, sug]	suco, chupo
ḱ/ǵ	chem/ghem	[ḱem, ǵem]	chamo, bola
Fricative			
f/v	fast/vast	[fast, vast]	fasto, vasto
s/z	seu/zeu	[seu̯, zeu̯]	seu, Deus
ʃ/ʒ	coşi/coji	[koʃ[1], koʒ[1]]	costuras, cascas
Africate			
tʃ/dʒ	cer/ger	[tʃer, dʒer]	céu, gelo

b) *surde, fără corespondent sonor.*

ts/ —	cărți/ —	[kərts^{i}]	livros
h/ —	hotar/ —	[hotár]	fronteira

b) *sonore, fără corespondent surd.*

— /m	— /nume	[núme]	nome
— /n	— /nume	[núme]	nome
— /l	— /loc	[lok]	lugar
— /r	— /orã	[órə]	hora

VIII. *V o c a b u l a r*

acțiune [aktsiúne]	ação	*după* [dúpə]	desde que, depois
alegeri [alédʒer^{i}]	eleições	*de cînd* [de cînd]	sobre
altul [áltul]	o outro	*despre* [déspre]	almoço
apoi [apói]	depois	*dejun* [dezún]	sobremesa
atunci [atúntʃ^{i}]	então	*desert* [desért]	varios
asocierea [asotʃiérea]	a reunião	*diferite* [diferíte]	da frente
autobuz [autobúz]	ônibus	*din față* [din fátsə]	depois
autor [autór]	autor	*evenimentele* [eveniméntele]	os acontecimentos
baie [báie]	banho	*frig* [frig]	frio
bronz [bronz]	bronze	*grădină* [grədínə]	jardim
cantitate [kantitáte]	quantidade	*ia (a lua)* [ia]	ele toma
carne [kárne]	carne	*se îmbracă* [se îmbrákə]	se veste
cauză [káuzə]	causa	*împreună* [împreúnə]	junto
cîteodată [kîteodátə]	por vezes, às vezes	*înainte de* [înaínte de]	antes de
comparație [komparátsie]	comparação	*însă* [însə]	mas
compot [kompót]	compota	*în timpul* [în tímpul]	durante
conținutul [kontsinútul]	o conteúdo	*s-a întîlnit* [sa întîlnít]	se encontrou
cu mine [ku míne]	comigo	*lucrare* [lukráre]	trabalho

luni [lun']	segunda-feira	*plecare* [plekáre]	partida
la curent [la kurént]	a par	*cu plăcere* [plətʃére]	com prazer
materie [matériie]	matéria	*se pregăteşte* [pregətéʃte]	se prepara
a merge [mérdʒe]	ir	*în primul rînd* [prímul rînd]	no primeiro lugar
a mînca [mînká]	comer	*săptămînal* [səptəmînál]	cada semana, semanalmente
mîncare de fasole verde [mîncáre de fasóle vérde]	ensopado de vajem	*se scoală [a scula]* [skoálə]	se levanta
niciodată [nitʃodátə]	nunca	*supă* [súpə]	sopa
se ocupă [se okúpə]	se ocupa	*supărare* [supəráre]	aborrecimento
Piaţa Senatului [piátsa senátului]	Praça do Senado	*a tremura* [tremurá]	tremer
pe urmă [pe úrmə]	depois	*trebuie* [trébuie]	deve
pînă [pînə]	até	*tren* [tren]	trem
politică [polítkə]	política	*a veni* *vin, vii, vine* *să vină* (subj.) [vení, vin, víi, víne]	vir
pe cît posibil [posíbil]	enquanto possível	*vrei* (a vrea) [vréi]	queres
		zilnic [zílnik]	diariamente